

CORUPȚIA ELECTORALĂ: O REALITATE ASUMATĂ?

Studiu privind percepțiile și prevalența expunerii la corupția electorală în Republica Moldova

Chișinău, 2026

Această analiză a fost elaborată de către Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) în cadrul proiectului „Consolidarea rezilienței democratice în Moldova”, implementat de PNUD Moldova și finanțat de Norvegia, Canada, Suedia și Danemarca.

Cuprins

INTRODUCERE	3
PERCEPȚII PRIVIND CORUPȚIA ELECTORALĂ.....	5
DIMENSIUNEA ȘI EXPERIENȚA CORUPȚIEI ELECTORALE	9
ÎNCREDEREA ÎN INSTITUȚII ȘI DISPONIBILITATEA DE A RAPORTA	14
METODOLOGIE	21
INDICATORI SINTETICI CONSTRUIȚI PE BAZA CHESTIONARULUI	22
ABORDAREA ANALITICĂ PRIVIND CLUSTERELE DE ALEGĂTORI	24

AUTOARE:

Alina ANDRONACHE

Natalia COVRIG

Alexandra ERMOLENCO

INTRODUCERE

Dincolo de pierderile materiale și de denaturarea politicilor publice, corupția produce efecte profunde asupra modului în care cetățenii își înțeleg propria relație cu statul. Studii comparative privind calitatea guvernării democratice arată că percepția corupției constituie, ea însăși, un factor independent de erodare a legitimității politice: convingerea că instituțiile sunt capturate de interese particulare reduce participarea civică, descurajează candidaturile autentice și consolidează rețele clientelare de dependență, indiferent de incidența reală a actelor de corupție¹. În acest sens, lupta împotriva corupției devine inseparabilă de demersul de reconstrucție a încrederii publice, iar înțelegerea modului în care cetățenii percep, recunosc și se raportează la practicile corupte devine la fel de importantă ca documentarea cazurilor în sine.

Corupția electorală reprezintă o formă particular destabilizatoare a acestui fenomen, întrucât intervine direct asupra mecanismului prin care voința populară se traduce în reprezentare politică. Atunci când votul este obținut prin presiune, ofertă materială sau manipulare, raportul fundamental de responsabilitate dintre alegător și ales se viciază, iar mandatul însuși își pierde fundamentul democratic².

Dimensiunea de gen a fenomenului rămâne, în continuare, insuficient explorată în literatura de specialitate³. Cercetările recente sugerează că practicile de corupere electorală afectează diferit femeile și bărbații, atât prin expunerea diferențiată la presiuni economice și sociale, cât și prin modul în care aceștia percep riscurile asociate refuzului ori raportării unor astfel de oferte⁴. Subreprezentarea femeilor în structurile de decizie politică, de la Parlament și autoritățile administrației publice locale până la organele de conducere ale partidelor, limitează, totodată, atât voința politică de combatere a acestor practici, cât și capacitatea sistemului de guvernare de a răspunde nevoilor specifice ale acestui segment al electoratului.

Pornind de la aceste preocupări, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare a realizat o cercetare amplă consacrată profilurilor sociale, disparităților de gen și răspunsului instituțional la fenomenul coruperii electorale în Republica Moldova⁵. Cercetarea a integrat trei surse principale de date administrative aferente perioadei septembrie 2024 până în august 2025: 25.822 procese-verbale contravenționale întocmite de poliție în baza art. 47¹ Cod contravențional, 4.205 hotărâri judecătorești pronunțate de instanțele de judecată pe contestațiile aferente, respectiv 77 de dosare penale care implică 105 persoane investigate. Pe baza consolidării și a deduplicării acestor surse a fost constituit un set analitic final de 4.307 cazuri unice, utilizat pentru cartografierea profilurilor socio-demografice.

Conform raportului, femeile constituie 61,9% dintre persoanele vizate de procese-verbale contravenționale și 64% dintre figuranții în dosarele penale, comparativ cu 38,1%, respectiv 30,6% în cazul bărbaților. Diferența nu se reduce la cifrele absolute: raportată la populația grupului respectiv, rata de contravenție este de 1,56% în rândul femeilor și de 1,18% în rândul bărbaților, ceea ce indică un risc semnificativ mai mare a femeilor de a fi implicate în astfel de fapte, chiar și după controlul statistic pentru factori precum vârsta sau regiunea de proveniență. În interpretarea raportului, această asimetrie reflectă vulnerabilitatea socio-economică structurală mai accentuată a femeilor, documentată constant de analizele privind sărăcia și excluziunea de gen în Republica Moldova, exploatată sistematic de rețelele organizate de cumpărare a voturilor. Vârsta medie a contravenienților este de 52,6 ani, iar 38,1% au peste 60 de ani; în rândul femeilor, cohortele de 60-69 ani și 70+ ani concentrează împreună 41,5% din cazurile

¹ V-Dem Institute, *Democracy Report 2025: 25 Years of Autocratization. Democracy Trumped?*, University of Gothenburg, 2025, <https://www.v-dem.net/publications/democracy-reports/>.

² Susan C. Stokes, Thad Dunning, Marcelo Nazareno și Valeria Brusco, *Brokers, Voters, and Clientelism: The Puzzle of Distributive Politics*, Cambridge University Press, 2013; Monika Bauhr și Nicholas Charron, „Vote buying, turnout and trust: democratic consequences of electoral clientelism in the Polish 2023 election”, *Democratization*, 2025, disponibil la: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13510347.2025>.

³ Helena Stensöta și Lena Wängnerud (eds.), *Gender and Corruption: Historical Roots and New Avenues for Research*, Palgrave Macmillan, 2018, <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-70929-1>

⁴ Elin Bjarnegård, „Focusing on Masculinity and Male-Dominated Networks in Corruption”, în Stensöta și Wängnerud (eds.), *Gender and Corruption*, Palgrave Macmillan, 2018, pp. 257-273

⁵ Studiu: CORUPȚIA ELECTORALĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA: PROFILURI SOCIALE, DISPARITĂȚI DE GEN ȘI RĂSPUNS INSTITUȚIONAL, 2026, <https://progen.md/wp-content/uploads/2026/04/Raport-de-gen-coruptie-electorala-final-06.04.pdf>

contravenționale, comparativ cu 32,5% în rândul bărbaților, ceea ce indică o concentrare deosebită a vulnerabilității în rândul femeilor vârstnice, asociată, conform raportului, cu izolarea socială, precaritatea economică și dependența de rețele informale de sprijin. Peste 85% dintre persoanele sancționate nu aveau un loc de muncă activ la momentul faptei, cumulând categoriile celor neangajați (57,5%) și ale pensionarilor (28,3%). În detaliu, dintre femeile sancționate 32,4% sunt pensionare (față de 21,7% dintre bărbații sancționați), în timp ce neangajații formează 63,3% dintre bărbații sancționați și 54% dintre femei. Distribuția confirmă că factorii economici, în special inactivitatea profesională și precaritatea veniturilor, sunt direct corelați cu riscul expunerii la oferte de corupere electorală.

Pe lângă cartografierea profilurilor individuale, raportul a documentat o serie de fragilități instituționale și procedurale care afectează coerența răspunsului public la fenomen, între care lipsa interoperabilității bazelor de date între poliție, procuratură, Centrul Național Anticorupție și instanțe, depersonalizarea neuniformă a hotărârilor judecătorești, motivările tipizate și soluțiile divergente pronunțate în cauze identice sub aspect factic și juridic. Recomandările formulate au vizat două direcții complementare, respectiv perfecționarea procedurilor instituționale (prin crearea unui sistem informațional integrat, standardizarea publicării hotărârilor și unificarea jurisprudenței) și reducerea vulnerabilităților socio-economice ale grupurilor identificate (prin eliminarea temeiurilor discriminatorii de concediere, extinderea serviciilor sociale și consolidarea educației civice).

Cu toate că aceste constatări oferă o radiografie precisă a fenomenului din perspectiva datelor administrative, imaginea de ansamblu rămâne incompletă. Datele administrative descriu exclusiv cazurile constatate și sancționate de autorități, fără a putea răspunde la întrebări fundamentale pentru elaborarea politicilor preventive: cum percep cetățenii înșiși fenomenul, ce practici recunosc drept inadmisibile, ce încredere acordă instituțiilor responsabile de integritatea procesului electoral, în ce măsură sunt dispuși să respingă sau să raporteze ofertele de corupere și cum modelează aceste percepții propria conduită civică. Eficacitatea oricărei intervenții publice depinde, în ultimă instanță, de raportul subiectiv al cetățenilor cu fenomenul, fără de care politicile preventive riscă să rămână tehnice, dar nereceptate la nivelul populației. Studiarea acestor percepții devine, prin urmare, un demers complementar indispensabil pentru completarea imaginii cantitative construite prin raportul anterior.

În acest context, prezenta analiză își propune să examineze percepțiile, atitudinile și experiențele directe ale populației Republicii Moldova în raport cu corupția electorală. Cercetarea răspunde unui set de întrebări de interes public: cât de răspândit este perceput fenomenul în societate și ce practici sunt recunoscute drept forme de corupere electorală; cine sunt considerați actorii principali (reprezentanți ai partidelor politice, candidați independenți, persoane din comunitate, funcționari publici, angajatori); care este gradul de expunere directă a alegătorilor sau prin intermediul rețelelor sociale apropiate; ce nivel de încredere acordă cetățenii instituțiilor responsabile de organizarea, desfășurarea și validarea proceselor electorale; care este toleranța socială față de cumpărarea voturilor; în ce măsură cunosc alegătorii mecanismele de raportare a cazurilor de corupere; și în ce măsură consideră aceștia că pot influența situația prin propria conduită civică. Prezentul studiu analizează fenomenul inclusiv prin prisma vulnerabilității socio-economice. În cadrul acestui raport, vulnerabilitatea socio-economică este operaționalizată prin cumulul de indicatori precum vârsta înaintată, inactivitatea profesională, nivelul scăzut de studii și de venit și reședința în mediul rural. La aceștia se adaugă, conform literaturii de specialitate, factori care accentuează dependența de rețelele informale de sprijin, între care izolarea socială și absența unui partener de viață (cu impact asupra accesului la informație), sarcinile de îngrijire a copiilor sau a persoanelor dependente și mobilitatea redusă.

PERCEPȚII PRIVIND CORUPȚIA ELECTORALĂ

Datele arată că există un consens social puternic în ceea ce privește identificarea formelor clasice de corupție electorală. Practicile care implică schimb direct între vot și beneficii materiale, precum oferirea de bani sau cadouri alegătorilor, sunt recunoscute de majoritatea respondenților drept acte de corupție, or cea mai ridicată rată de recunoaștere este înregistrată pentru oferirea de bani alegătorilor în schimbul votului (90,3%), urmată de oferirea de cadouri sau bunuri precum alimente și alcool (87,4%). De asemenea, conform sondajului, peste opt din zece respondenți consideră drept corupție amenințările și presiunile asupra alegătorilor (81,4%) sau înregistrarea fictivă a alegătorilor într-o altă circumscripție (81,1%), evidențiind un nivel ridicat de sensibilitate față de practicile care afectează integritatea procesului electoral. Un nivel comparabil de recunoaștere se observă și în cazul fraudelor tehnice și administrative, precum votarea multiplă (78,6%) sau modificarea buletinelor de vot și a rezultatelor din procesele-verbale (77,8%). Totodată, trei sferturi dintre respondenți identifică drept corupție folosirea resurselor administrative și a instituțiilor statului în campania electorală (76,3%), precum și manipularea informațiilor și dezinformarea (75,2%), fapt ce confirmă perceperea corupției nu doar în schimb ilegal de beneficii, dar și prin utilizarea abuzivă a puterii politice și instituționale. În același timp, pe măsură ce practicile devin mai indirecte sau sunt prezentate sub forma unor acțiuni „legitime” de campanie, nivelul de recunoaștere a acestora ca forme de corupție scade semnificativ. De exemplu, promisiunea unor favoruri personale sau servicii în schimbul susținerii electorale este considerată corupție de 70,7% dintre respondenți, reprezentând un nivel ridicat, dar, totuși, mai redus comparativ cu formele explicite de cumpărare a voturilor. Și mai pronunțată este ambiguitatea în cazul asigurării transportării alegătorilor la secția de votare, percepută drept corupție de doar 58,1% dintre respondenți. Cea mai divizată percepție este legată de promisiunile electorale privind îmbunătățirea drumurilor, majorarea pensiilor sau alte beneficii publice, unde, doar 49,2% dintre respondenți consideră aceste practici drept forme de corupție electorală. Astfel, datele indică faptul că percepția publică asupra corupției electorale este mai puternic asociată cu formele directe, vizibile și explicit ilegale de influențare a votului, în primul rând fiind recunoscută în practicile de cumpărarea directă a voturilor. În schimb, practicile indirecte, simbolice sau încadrate în logica obișnuită a campaniilor electorale sunt evaluate mai ambiguu, fiind mai puțin sesizate ca incompatibile cu standardele unui proces electoral corect.

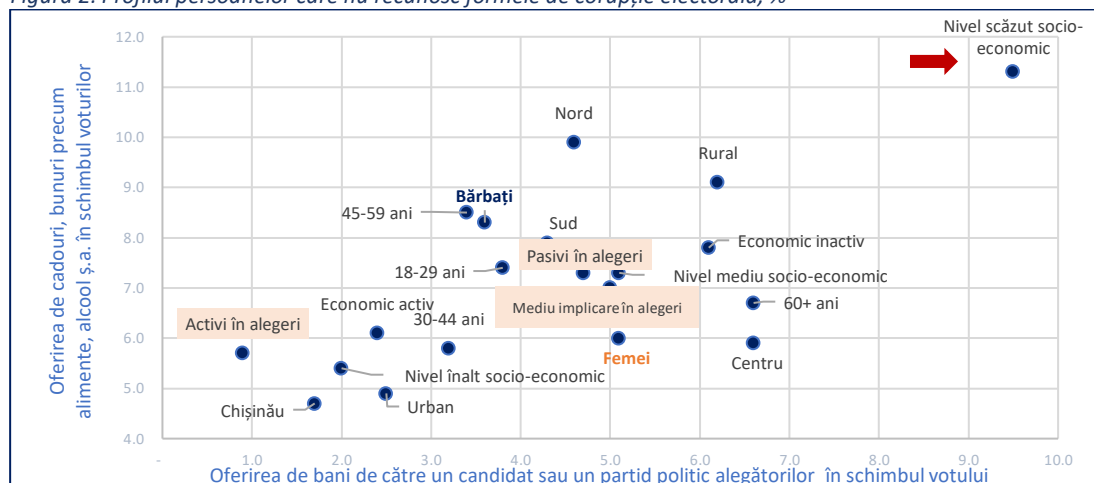
Figura 1: Recunoașterea actelor de corupție, pe tipuri, %

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Analiza relevă diferențe sociale și demografice semnificative în percepția cumpărării voturilor prin bani sau bunuri. Deși majoritatea respondenților identifică aceste practici drept forme de corupție electorală, există anumite categorii sociale în care nivelul de recunoaștere este considerabil mai redus. La una dintre extreme se află persoanele cu statut socio-economic scăzut. Luând în considerare că acest grup de persoane sunt mai des implicate în relații de tip clientelar⁶, oferirea de bani, produse sau alte beneficii materiale este percepută mai degrabă ca o formă de ajutor imediat decât ca o încălcare a normelor democratice. În aceeași zonă de toleranță mai ridicată față de corupția electorală se regăsesc locuitorii din mediul rural, persoanele economic inactive și respondenții cu vârsta de peste 60 de ani, fiind categoriile care deseori au un acces mai redus la informație politică diversificată și un nivel mai scăzut de implicare civică și electorală. Totodată, la polul opus se află persoanele cu interes și implicare ridicată în procesul electoral, locuitorii municipiului Chișinău și ai mediului urban, tinerii, persoanele economic active și respondenții cu statut socio-economic înalt. Pentru aceste categorii, cumpărarea voturilor este percepută într-o măsură mult mai clară drept o încălcare a regulilor democratice și a integrității electorale. Nivelul mai ridicat de educație, accesul mai mare la surse diverse de informare și contactul mai frecvent cu discursurile despre stat de drept și integritate publică contribuie la o sensibilitate mai mare față de practicile de corupție electorală. Astfel, constatăm că vulnerabilitatea economică și expunerea repetată la practici de favoritism, precum utilizarea funcției sau a bunurilor publice pentru a obține anumite favoruri, pot conduce la normalizarea unor forme de corupție electorală, în timp ce participarea civică și accesul la informație contribuie la consolidarea normelor democratice și a intoleranței față de astfel de practici.

Figura 2: Profilul persoanelor care nu recunosc formele de corupție electorală, %

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Pentru a evalua nivelul de alfabetizare privind corupția electorală, a fost construit un indice compozit bazat pe capacitatea respondenților de a recunoaște diferite practici drept forme de corupție electorală. Indicele a fost calculat pe baza a zece situații (practici de corupție electorală) prezentate respondenților, în urma căreia a fost calculată media scorurilor obținute la cele zece item-uri, rezultând un indicator standardizat cu valori între 0 și 1, unde valorile mai ridicate reflectă un nivel mai mare de cunoaștere și conștientizare a fenomenului. Prin urmare, medie a indicelui la nivelul întregului eșantion este de 0,78 puncte din 1, ceea ce indică un nivel relativ ridicat de recunoaștere a practicilor de corupție electorală în rândul populației din Republica Moldova.

Figura 3: Indicele de alfabetizare asupra fraudei electorale, puncte

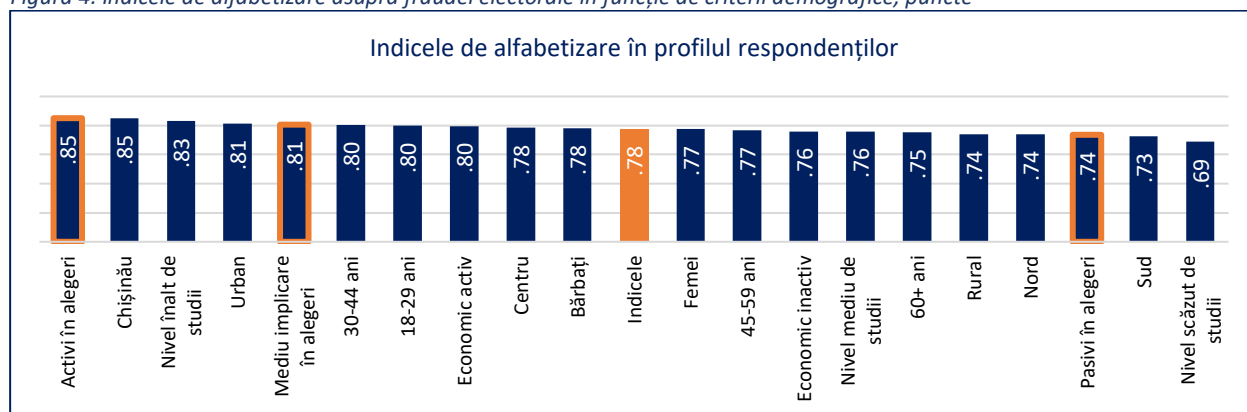

Sursa: Calcule în baza sondajului național CPD și UNDP, 2026

⁶ "Corupția electorală în Republica Moldova: profiluri sociale, disparități de gen și răspuns instituțional", Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare și UNDP, 2025, <https://progen.md/studiu-coruptia-electorală-in-republica-moldova-profiluri-sociale-disparitati-de-gen-si-raspuns-institutional/>

Indicelui de alfabetizare privind corupția electorală diferă atât din perspectivă socio-demografică, cât și este determinat de nivelul de implicare în scrutinele electorale. Cele mai ridicate valori ale indicelui se înregistrează în rândul persoanelor cu un nivel mai înalt de implicare și interes față de procesele electorale, precum și în rândul locuitorilor municipiului Chișinău. Aceste grupuri se detașează cel mai puternic de media generală a indicelui, cu diferențe de aproximativ 0,07 puncte. Peste media indicelui se situează, de asemenea, tinerii, persoanele active economic și respondenții cu un nivel înalt de educație, confirmând repetat că accesul mai mare la informație, participarea civică și contactul mai frecvent cu discursurile publice despre integritate electorală contribuie la o mai bună înțelegere a fenomenului corupției electorale. La polul opus se află persoanele pasive din punct de vedere electoral, respectiv cele cu un nivel redus de interes și implicare în procesul electoral. Aceste categorii înregistrează cele mai scăzute valori ale indicelui de alfabetizare privind corupția electorală, ceea ce indică o capacitate mai redusă de a recunoaște practicile asociate fraudei și corupției electorale. Sub media indicelui se situează și respondenții cu un nivel scăzut de educație, precum și locuitorii regiunilor de Nord și Sud ale țării. Astfel, rezultatele arată că alfabetizarea privind corupția electorală este strâns asociată cu nivelul de educație, integrarea socio-economică și gradul de participare civică și politică or grupurile mai conectate la viața publică și la fluxurile informaționale tind să identifice mai clar practicile incompatibile cu standardele unui proces electoral democratic, în timp ce categoriile mai puțin implicate civic sau aflate într-o poziție socială mai vulnerabilă manifestă un nivel mai redus de conștientizare a fenomenului.

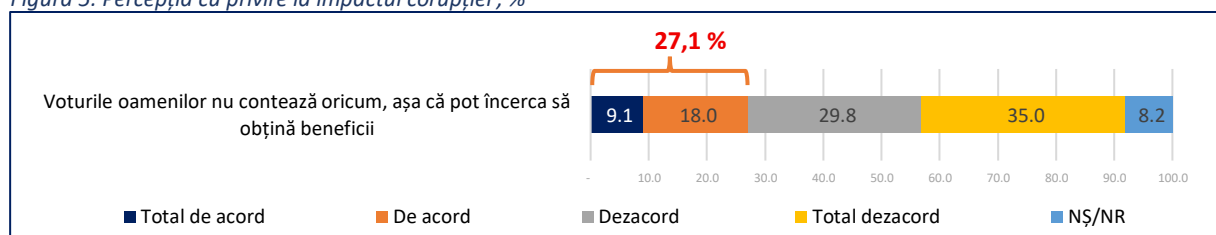
Figura 4: Indicele de alfabetizare asupra fraudei electorale în funcție de criterii demografice, puncte

Sursa: Calcule în baza sondajului național CPD și UNDP, 2026

Deși nivelul general de recunoaștere a corupției electorale este relativ ridicat, datele evidențiază existența unor atitudini care indică o anumită normalizare a fenomenului în societate. Astfel, unul din trei persoane sunt de acord cu afirmația că votul oamenilor nu contează, ceea ce sugerează o neîncredere profundă în eficiența procesului electoral și în capacitatea cetățenilor de a influența rezultatele politice. Această percepție este deosebit de importantă în contextul vulnerabilității față de corupția electorală. Atunci când votul este perceput ca lipsit de valoare sau utilitate, crește probabilitatea ca alegătorii să considere legitimă obținerea unor beneficii imediate în schimbul participării electorale. Astfel, problema corupției electorale nu ține doar de nivelul de cunoaștere a fenomenului, ci și de încrederea în funcționarea democratică a alegerilor, iar drept rezultat, normalizarea ideii că votul „nu schimbă nimic” poate reduce barierele morale față de practicile de cumpărare a voturilor și poate contribui la perpetuarea relațiilor clientelare și a comportamentelor electorale vulnerabile la corupție.

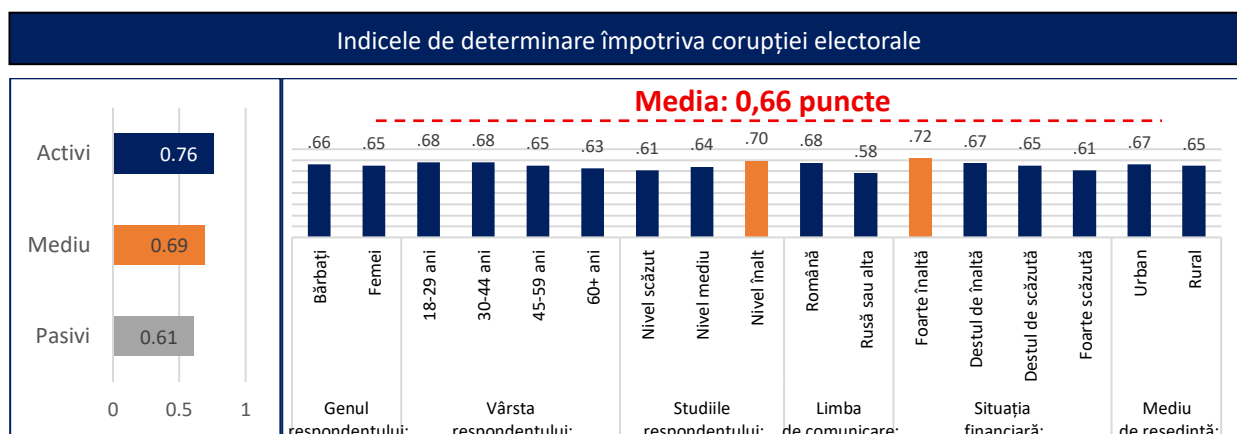
Figura 5: Percepția cu privire la impactul corupției, %

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Valoarea indicelui de determinare împotriva corupției electorale indică un nivel moderat de opoziție față de practicile corupte. Pentru a evalua nivelul de respingere a corupției electorale și susținerea măsurilor de sancționare a acesteia, a fost construit un indice de determinare împotriva corupției electorale, având la bază gradul de acord sau dezacord al respondenților față de mai multe afirmații referitoare la impactul cumpărării voturilor asupra rezultatelor alegerilor și sancțiunile care ar trebui să existe față de cei implicați. Valorile mai ridicate ale indicelui reflectă o poziție mai fermă de respingere a corupției electorale și un nivel mai mare de susținere a măsurilor punitive. Conform datelor sondajului, valoarea medie a indicelui este de 0,66 puncte, ceea ce indică un nivel moderat spre ridicat de opoziție față de practicile de corupție electorală în rândul populației. Profilul socio-demografic al indicelui reproduce aproape integral tendințele observate în cazul indicelui de alfabetizare privind corupția electorală: cele mai ridicate niveluri de determinare împotriva corupției electorale se regăsesc în aceleași categorii care au înregistrat și cele mai ridicate niveluri de alfabetizare electorală, precum persoanele interesate și implicate în procesele electorale, locuitorii mediului urban, tinerii, persoanele cu situație financiară foarte bună și respondenții cu un nivel înalt de educație. În mod similar, cele mai scăzute valori ale indicelui se observă în rândul acelorași grupuri identificate anterior ca având niveluri reduse de alfabetizare privind corupția electorală, precum persoanele pasive din punct de vedere electoral, respondenții cu nivel redus de educație și grupurile social mai vulnerabile. Astfel concluzionăm că există o relație interdependentă între nivelul de informare și atitudinile față de corupția electorală, or, cu cât respondenții înțeleg mai bine mecanismele și implicațiile fenomenului, cu atât tind să manifeste o opoziție mai fermă față de aceste practici și să susțină mai puternic sancționarea lor. Prin urmare, alfabetizarea electorală și implicarea civică apar ca factori esențiali în consolidarea intoleranței sociale față de corupția electorală.

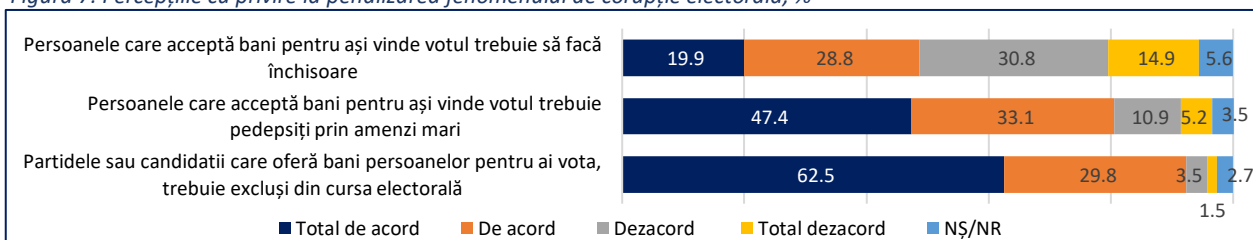
Figura 6: Indicele de determinare împotriva corupției electorale, puncte

Sursa: Calcule în baza sondajului național CPD și UNDP, 2026

Percepțiile privind sancționarea corupției electorale indică un nivel foarte ridicat de susținere pentru pedepsirea celor implicați în cumpărarea voturilor. Aproape unanim, respondenții consideră că persoanele sau candidații care oferă bani alegătorilor trebuie excluși din cursa electorală, ceea ce arată că persoanele consideră că cei care oferă bani sunt cei care trebuie să suporte responsabilitate. Totodată, circa 70% consideră că alegătorii care acceptă bani pentru vot trebuie sancționați prin amenzi mari, sugerând că responsabilitatea este percepută ca fiind împărțită între cei care oferă și cei care acceptă mita electorală. În schimb, susținerea pentru sancțiuni privative de libertate este mai redusă, mai puțin de jumătate dintre respondenți considerând că persoanele implicate ar trebui să facă închisoare.

Figura 7: Percepțiile cu privire la penalizarea fenomenului de corupție electorală, %

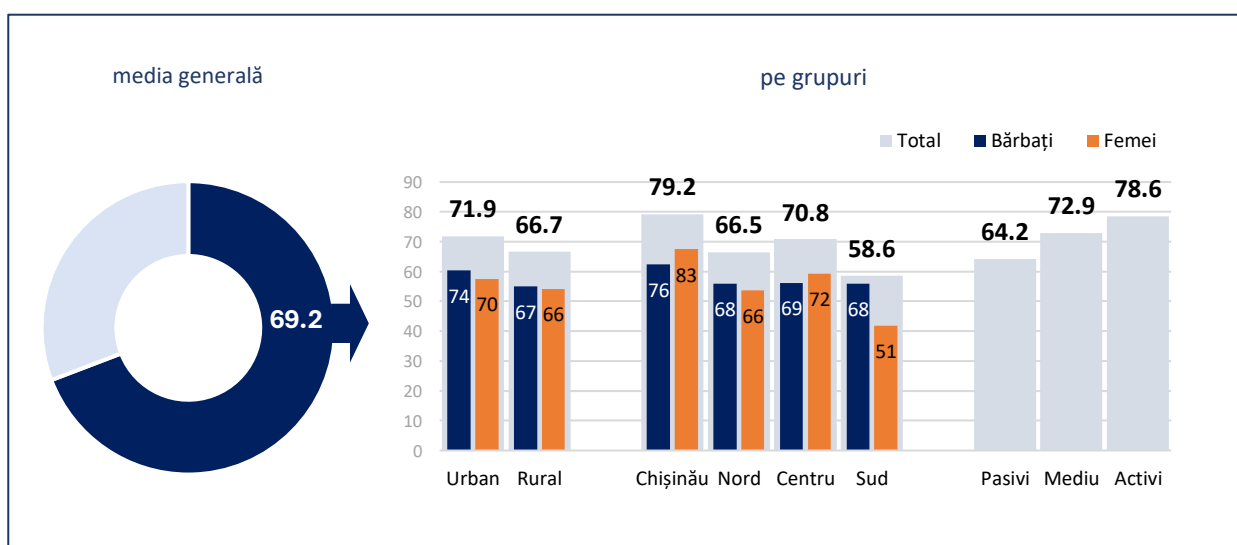

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

DIMENSIUNEA ȘI EXPERIENȚA CORUPȚIEI ELECTORALE

Majoritatea populației consideră că corupția electorală este răspândită în Republica Moldova. Acest lucru indică o deteriorare a încrederii populației în corectitudinea proceselor electorale. La nivel general, 69,2% din cetățenii țării consideră că fenomenul este „foarte” sau „destul de” răspândit în Republica Moldova. Nivelul este mai ridicat în rândul persoanelor active electoral, care urmăresc știri, dezbateri electorale, se informează cu privire la candidați, ș.a. (78,6%), ceea ce sugerează că grupurile mai conectate la informația politică și la dezbaterile publice percep într-o măsură mai clară amploarea fenomenului. Percepția corupției electorale este influențată nu doar de experiența directă, ci și de climatul politic și informațional din ultimii ani. Dosarele publice privind finanțarea ilegală a partidelor politice, acuzațiile privind cumpărarea voturilor, utilizarea transportării organizate a alegătorilor la ultimele scrutine electorale au făcut ca fenomenul să devină mult mai vizibil în spațiul public. În Sudul țării, 58,6% dintre cetățeni consideră corupția electorală un fenomen răspândit, comparativ cu 79,2% în Chișinău. Diferența poate fi explicată prin contextul politic și electoral diferit al celor două regiuni. În Chișinău, competiția politică este mai intensă și mai polarizată, iar populația este mai expusă investigațiilor media, discursurilor anticorupție și dezbaterilor privind integritatea electorală. În schimb, în Sud, unde partidele tradiționale și rețelele locale de influență au avut istoric un rol mai puternic, practicile de abordare a alegătorilor sunt mai integrate în relațiile politice locale și tind să fie percepute ca forme obișnuite de mobilizare electorală, nu neapărat ca acte de corupție. Mai multe analize privind Republica Moldova arată că acest gen de relații și dependența politică la nivel local sunt mai pronunțate în comunitățile vulnerabile economic și cu participare civică redusă.

Figura 8. Ponderea populației care consideră că corupția electorală este foarte și destul de răspândită în Republica Moldova, %

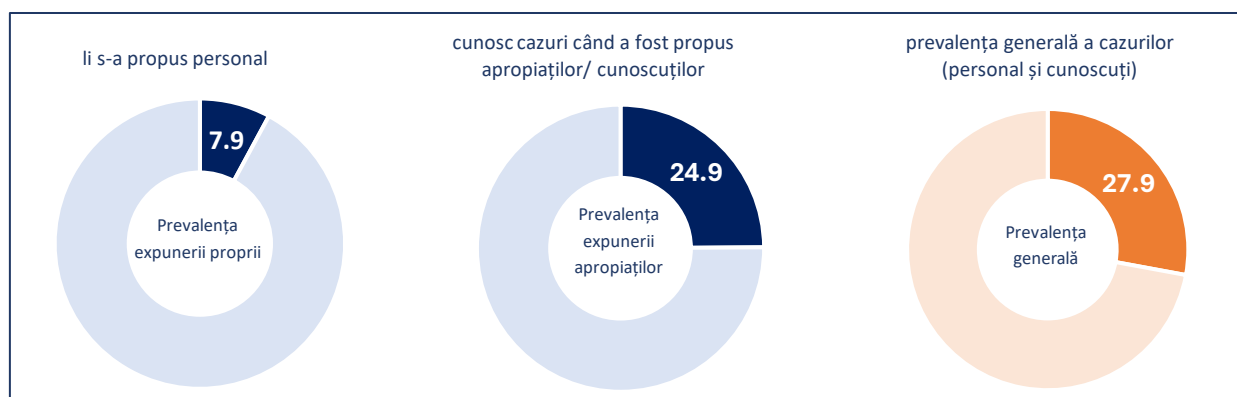

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Circa o treime din populația țării s-au confruntat personal sau cunosc apropiați care au fost expuși unor tentative de corupere electorală la ultimele alegeri. Datele arată că experiența coruperii electorale este mult mai extinsă decât indică cazurile raportate oficial. Aproape 28% din populație declară că fie personal, fie în cercul apropiat de rude și cunoscuți au existat tentative de influențare a votului. Totodată, 7,9% afirmă că li s-au propus direct bani, bunuri sau favoruri, iar 24,9% cunosc cazuri similare în rândul apropiaților (a se vedea Figura 9). Diferența mare dintre experiența directă și cea indirectă este importantă. Ea sugerează că fenomenul circulă mai ales prin rețele sociale și comunitare apropiate, unde oamenii cunosc asemenea situații, chiar dacă evită să vorbească despre propria experiență. În contextul sensibilității subiectului și al fricii de sancțiuni sau stigmatizare, este probabil ca nivelul real al experienței directe să fie mai ridicat decât cel declarat. Datele confirmă și faptul că practicile de corupere electorală nu sunt izolate, ci fac parte din mecanisme locale de influență electorală. În aceste condiții, ofertele

electorale sunt percepute uneori mai degrabă ca forme de ajutor material decât ca încălcări ale regulilor democratice.

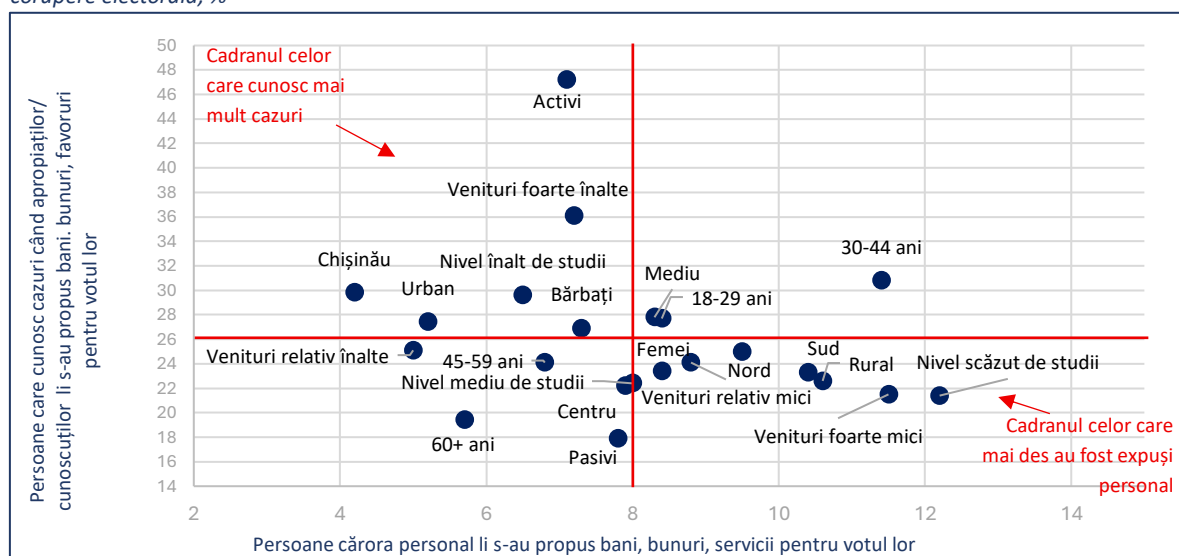
Figura 9. Indicele prevalenței: experiența personală sau cunoscută de corupere electorală (li s-au propus bani, bunuri, favoruri; s-a exercitat presiune), %

Sursa: Calcule în baza sondajului național CPD și UNDP, 2026

Femeile, persoanele din zonele rurale, cu nivel scăzut de studii și venituri sunt principalele ținte ale tentativelor de corupere electorală. Datele arată că fenomenul afectează disproporționat grupurile vulnerabile social și economic. Persoanele cu nivel scăzut de studii înregistrează cea mai ridicată prevalență a expunerii directe (12,2%), comparativ cu 6,5% în cazul persoanelor cu studii superioare. De asemenea, persoanele cu venituri foarte mici au o rată de expunere aproape dublă față de cele cu venituri ridicate. Femeile sunt și ele mai expuse decât bărbații. Datele confirmă concluziile studiului anterior privind profilurile persoanelor sancționate pentru corupere electorală, unde femeile erau supra-reprezentate în special în categoriile economic vulnerabile și în vârstă⁷. Acest lucru sugerează că rețelele de influență electorală exploatează vulnerabilități structurale, precum dependența economică, inactivitatea profesională sau accesul limitat la resurse. În mediul rural, prevalența experienței indirecte ajunge la 30,8%, comparativ cu 19,4% în Chișinău. Comunitățile mici facilitează relațiile informale dintre alegători și actorii politici locali, iar controlul social este mai ridicat. În asemenea contexte, presiunile sau ofertele electorale pot fi mai eficiente și mai greu de contestat. Rezultatele arată că corupția electorală se concentrează în grupurile aflate în situații de vulnerabilitate economică și socială.

Figura 10. Indicele prevalenței: cartografierea grupurilor sociale în funcție de experiența proprie sau cunoscută cu acte de corupere electorală, %

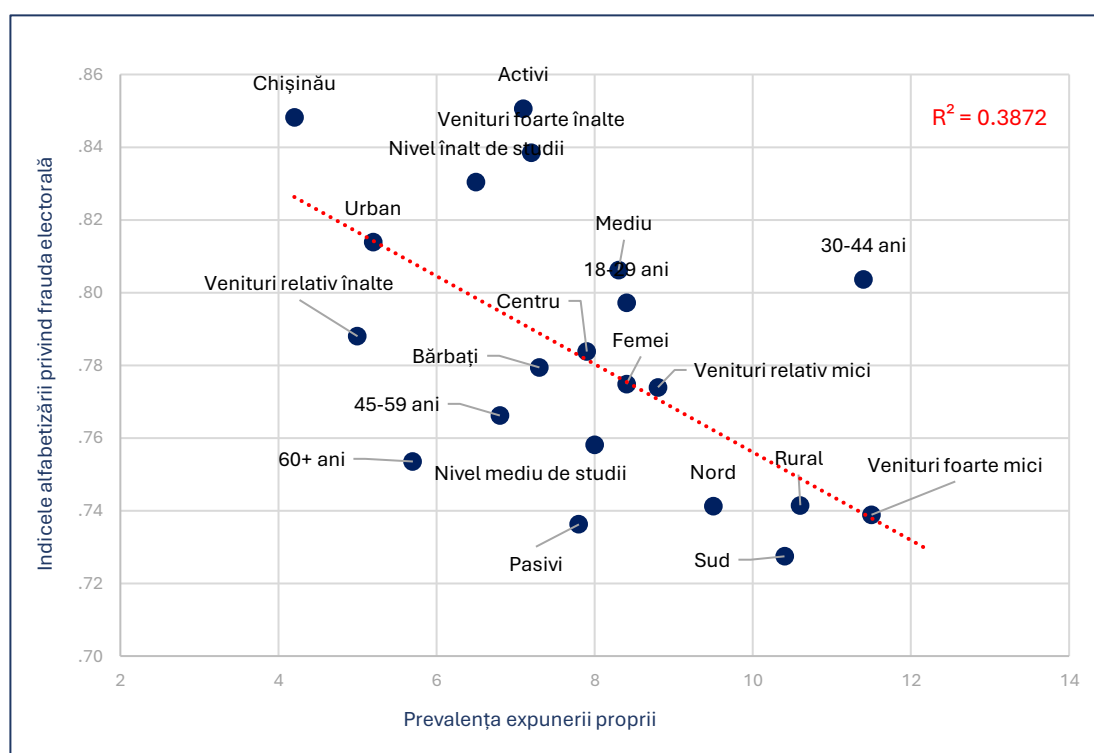

Sursa: Calcule în baza sondajului național CPD și UNDP, 2026

⁷ "Corupția electorală în Republica Moldova: profiluri sociale, disparități de gen și răspuns instituțional", Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare și UNDP, 2025, <https://progen.md/studiu-coruptia-electorală-in-republica-moldova-profiluri-sociale-disparitati-de-gen-si-raspuns-institutional/>

Gradul de expunere la corupere electorală este direct influențat și de nivelul de cunoaștere a formelor fraudei. Persoanele cu un nivel ridicat de cunoaștere a formelor de fraudă electorală sunt mai puțin expuse unor asemenea practici. De exemplu, persoanele active electoral au cel mai ridicat indice de alfabetizare (0,85 puncte din 1) și, în același timp, un nivel mai redus de expunere directă la acte de corupere electorală. În schimb, grupurile cu nivel redus de alfabetizare asupra fraudei electorale sunt mai vulnerabile. Persoanele cu studii scăzute au cel mai mic indice de alfabetizare (0,68 puncte), iar expunerea lor la tentative de corupere electorală este aproape dublă comparativ cu persoanele cu studii superioare. Același model se observă și în cazul persoanelor pasive electoral sau cu venituri foarte mici. Rezultatele confirmă concluziile altor studii realizate în Republica Moldova privind implicarea civică și cultura electorală. Un studiu realizat de PNUD Moldova⁸ arată că grupurile cu nivel redus de educație, venituri mici și participare civică scăzută au cele mai mari lacune de cunoaștere în domeniul electoral și manifestă niveluri mai reduse de încredere și implicare democratică. Aceste vulnerabilități sporesc riscul ca practicile de influențare electorală să fie tolerate sau percepute ca forme legitime de sprijin. În același timp, datele sugerează că educația civică funcționează ca un factor de protecție împotriva corupției electorale. Persoanele care recunosc mai ușor practicile ilegale sau abuzive sunt mai capabile să le respingă și mai puțin dispuse să accepte schimbul dintre beneficii materiale și vot. Acest lucru este confirmat și de cercetările privind clientelismul electoral în Republica Moldova, care arată că acceptarea ofertelor electorale este mai ridicată în rândul persoanelor cu apatie politică, nivel redus de încredere democratică și vulnerabilitate socio-economică⁹. Datele indică și existența unui cerc vicios social. Grupurile slab informate sunt mai expuse corupției electorale, iar experiența repetată a acestor practici contribuie la normalizarea lor și la diminuarea percepției gravității fenomenului. În timp, acest lucru poate reduce încrederea în valoarea votului și consolida ideea că participarea electorală este dependentă de beneficii materiale, nu de competiția democratică și reprezentarea intereselor publice.

Figura 11. Corelația dintre gradul de alfabetizare privind fraudă electorală (coeficient) și expunerea la tentative de corupere electorală (%)

Sursa: Calcule în baza sondajului național CPD și UNDP, 2026

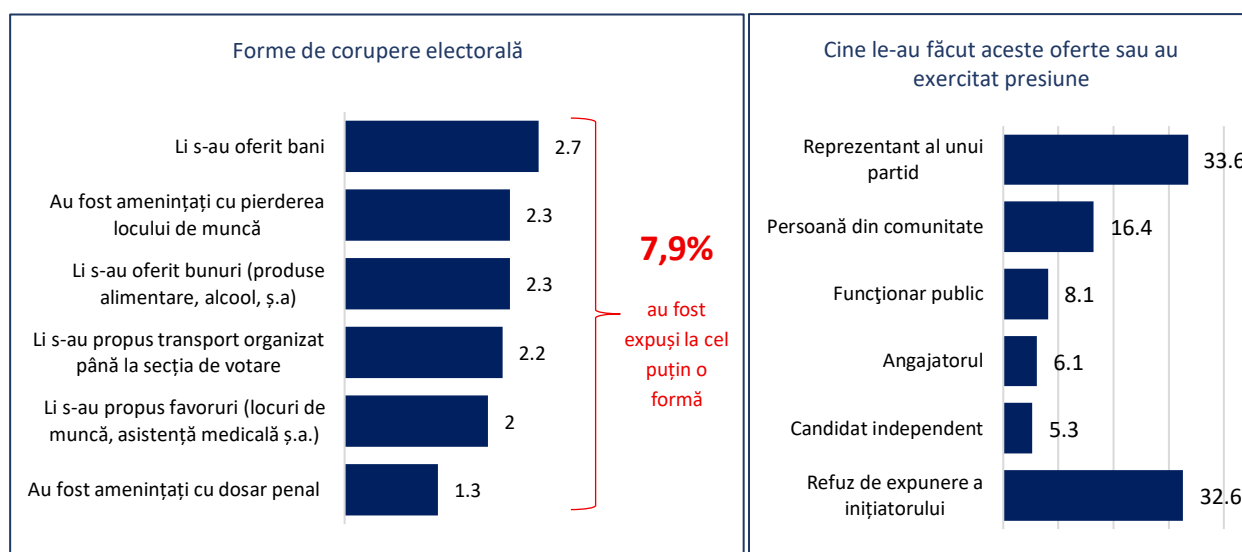
⁸ "Evaluarea lacunelor de cunoștințe în domeniul electoral și nivelul de implicare civică", PNUD Moldova, 2024

<https://www.undp.org/ro/moldova/publications/evaluarea-lacunelor-de-cunostinte-domeniul-electoral-si-nivelul-de-implicare-civica>

⁹ "Democratic Attitudes and Electoral Clientelism: Evidence from the Republic of Moldova", European Consortium for Political Research, Sergiu Gherghina, 2024, <https://ecpr.eu/Events/Event/PaperDetails/79328>

Ofertele de bani și bunuri, precum și presiunile din partea angajatorilor, sunt principalele mecanisme prin care s-a încercat coruperea alegătorilor (să-i influențeze să-și dea votul pentru cineva anume). Cele mai frecvente forme de corupere electorală rămân oferirea de bani (2,7% din populație) și de bunuri precum produse alimentare sau alcool (2,3%). Deși procentele par relativ reduse la nivel național, ele indică existența unor mecanisme de influențare care continuă să funcționeze în special în comunitățile vulnerabile economic. În contextul Republicii Moldova, unde o parte importantă a populației se confruntă cu insecuritate economică, migrație și dependență de ajutoare sociale sau sprijin informal, beneficiile materiale imediate pot avea o influență semnificativ mai mare asupra comportamentului electoral decât mesajele politice sau programele electorale. Datele arată că influențarea votului nu se realizează doar prin stimulente materiale, ci și prin mecanisme de presiune și dependență. Aproximativ 2,3% dintre cetățeni afirmă că au fost amenințați cu pierderea locului de muncă, iar 1,3% cu dosare penale. Aceste practici reflectă specificul unor comunități în care relațiile economice și politice sunt puternic interconectate, iar angajatorii, liderii locali sau actorii politici dețin un nivel ridicat de control informal asupra resurselor și oportunităților economice și sunt adesea afiliați politic (formal sau informal). Faptul că reprezentanții partidelor politice sunt menționați cel mai frecvent drept inițiatori ai ofertelor sau presiunilor (33,6%), urmați de persoane din comunitate (16,4%), sugerează că practicile de corupere electorală operează prin rețele locale deja existente și nu exclusiv prin structuri formale de partid. În multe localități, influențarea alegătorilor se bazează pe relații personale, dependențe economice și autoritate informală acumulată în comunitate. Acest lucru explică de ce fenomenul este dificil de documentat și sancționat: practicile au loc mai puțin în spațiul public, și mai des prin interacțiuni directe între persoane care se cunosc. Rezultatele confirmă că practicile de cumpărare a voturilor sunt mai frecvente în zonele cu nivel ridicat de vulnerabilitate socială, participare civică redusă și încredere scăzută în instituțiile statului. În asemenea contexte, corupția electorală devine un instrument politic și un mecanism prin care se mențin relațiile locale de influență și control social.

Figura 12. Ponderea persoanelor care au fost expuse actelor de corupere electorală, după forme și inițiator, %

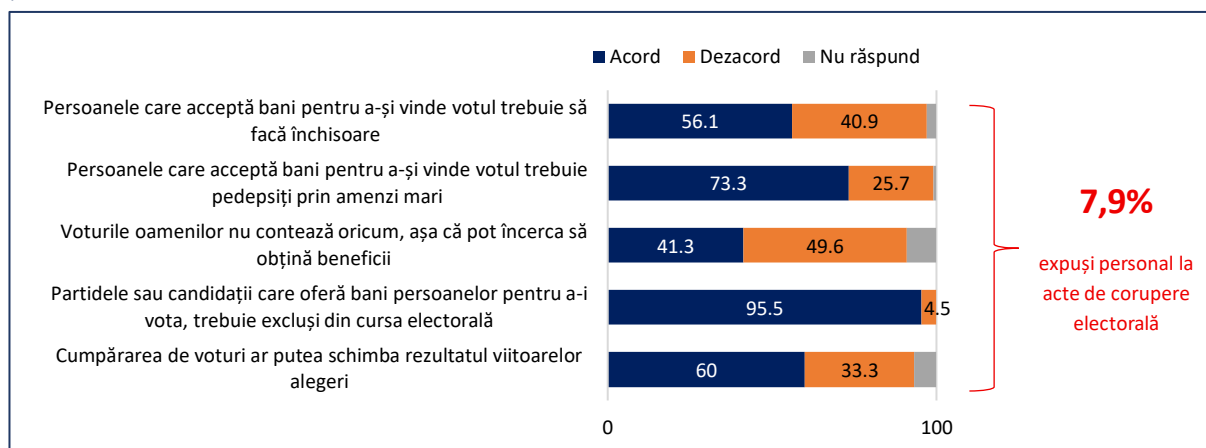

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Persoanele cărora li s-au propus oferte în schimbul votului lor dau dovadă de un nivel destul de ridicat de toleranță și normalizare a acestui fenomen. În medie peste 30% din populație nu sunt de acord cu pedepsirea celor implicați (care oferă și care iau). Nivelul de toleranță față de corupția electorală rămâne relativ ridicat, în special în rândul persoanelor expuse direct unor asemenea practici. Aproape jumătate dintre cetățeni (49,6%) sunt de acord cu afirmația că „voturile oamenilor nu contează oricum, așa că pot încerca să obțină beneficii”. De asemenea, 40,9% nu susțin pedeapsa cu închisoarea pentru persoanele care acceptă bani pentru vot. Aceste date indică un nivel înalt de normalizare a practicilor care încalcă valorile democratice. Nivelul ridicat de neîncredere în capacitatea alegerilor de a produce schimbări contribuie la această atitudine. Fenomenul este influențat și de vulnerabilitatea economică. În condițiile unor venituri reduse și ale insecurității sociale, beneficiile materiale imediate pot deveni mai importante

decât consecințele abstracte asupra integrității procesului electoral. Rezultatele sugerează că toleranța față de corupția electorală este strâns legată de nivelul de încredere în instituții, de percepția eficacității votului și de condițiile sociale ale populației.

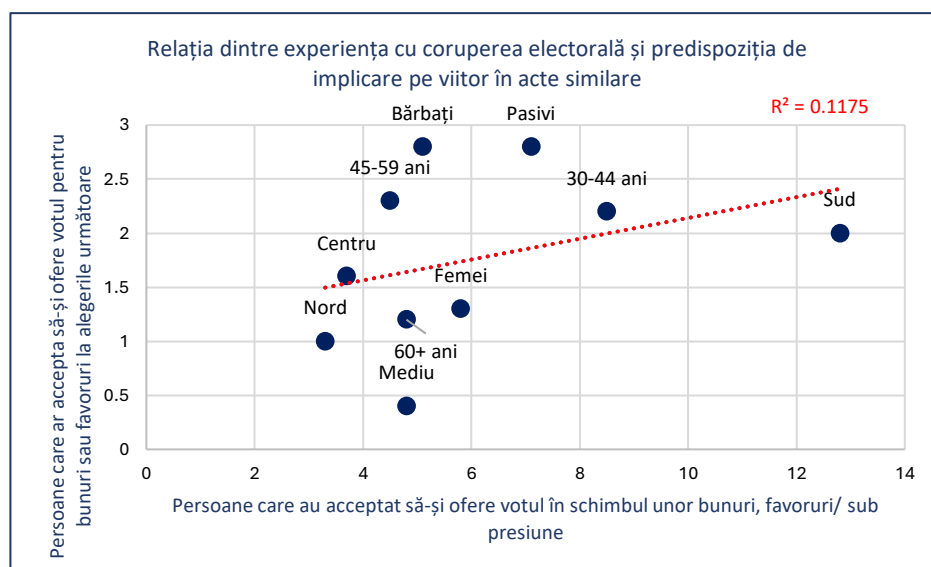
Figura 13. Nivelul de toleranță față de coruperea electorală în rândul persoanelor care au fost expuse unor asemenea tentative, %

Sursa: Calcule în baza sondajului național CPD și UNDP, 2026

Persoanele care s-au implicat în acte de corupere electorală (și-au oferit votul în schimbul unor bunuri sau favoruri) manifestă o probabilitate mai înaltă de a face același lucru la viitoarele alegeri. Datele arată că experiența anterioară de implicare în corupere electorală influențează comportamentele electorale viitoare. Persoanele care au acceptat anterior bunuri sau favoruri în schimbul votului manifestă o predispoziție mai ridicată de a repeta acest comportament la alegerile următoare. Fenomenul este mai pronunțat în rândul persoanelor cu nivel redus de interes față de procesele electorale și al grupurilor vulnerabile economic. În rândul persoanelor pasive electoral, predispoziția de a accepta beneficii pentru vot este semnificativ mai ridicată decât în cazul persoanelor active civic. Acest lucru sugerează că astfel de practici creează relații de dependență între alegători și actorii politici locali și îi fac pe unii alegători mai predispuși să susțină aceiași actori politici și la alegerile viitoare. Odată normalizat, schimbul dintre beneficii materiale și vot devine mai ușor de repetat la alegerile viitoare. În plus, probabilitatea redusă de sancționare și percepția că asemenea practici sunt larg răspândite contribuie la reproducerea fenomenului. Astfel, corupția electorală riscă să devină un comportament stabilizat în anumite grupuri sociale și comunități vulnerabile.

Figura 14. Predispoziția de a accepta bunuri sau favoruri în schimbul oferirii votului pentru un candidat anumit, %

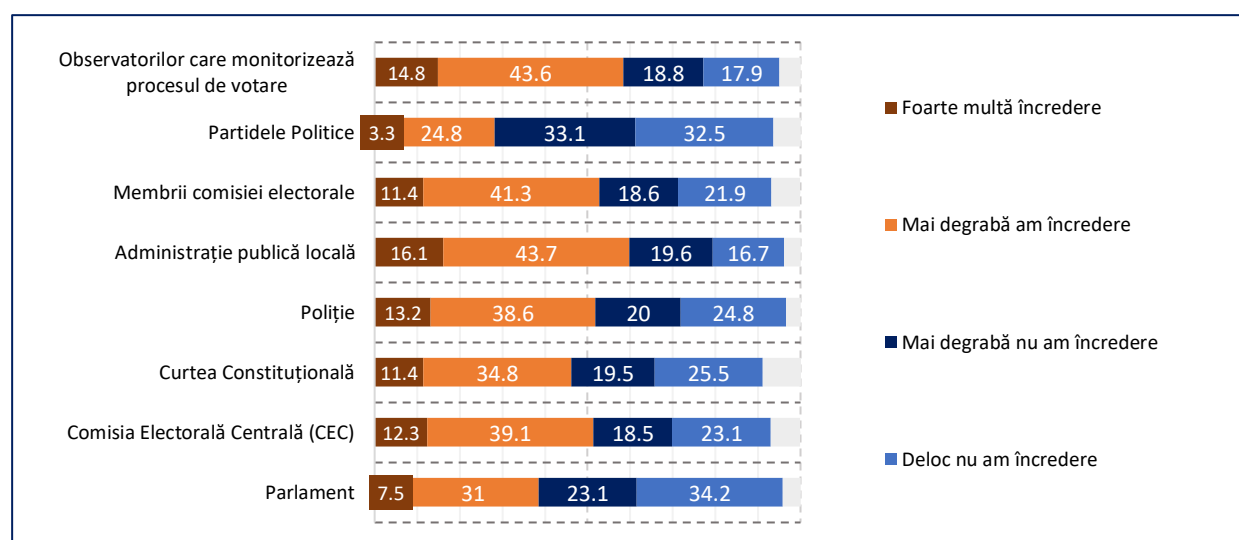
Sursa: Calcule în baza sondajului național CPD și UNDP, 2026

ÎNCREDEREA ÎN INSTITUȚII ȘI DISPONIBILITATEA DE A RAPORTA

Niciuna dintre instituțiile responsabile de procesele electorale nu strânge mai mult de două treimi din încrederea populației, iar Parlamentul și partidele politice rămân cele mai vulnerabile la neîncredere. Harta percepțiilor relevă o ierarhie clară între actorii percepuți drept tehnici sau de proximitate și cei asociați nemijlocit cu jocul politic. La polul superior al încrederii se află administrația publică locală (59,8%) și observatorii care monitorizează procesul de votare (58,4%), instituții percepute fie ca actori de proximitate cu care cetățeanul interacționează cotidian, fie ca exponenți ale unei funcții de control extern, neutru, asumată preponderent de societatea civilă, ceea ce le conferă o legitimitate distinctă de cea a structurilor centrale ale puterii. La polul opus se află actorii direct angrenați în competiția electorală, or partidele politice acumulează doar 28,1% încredere și 65,6% neîncredere, dintre care 32,5% declară "deloc" încredere, iar Parlamentul reproduce același tipar, 34,2% dintre respondenți respingându-l ferm. Constatăm, astfel, că instituțiile a căror identitate este indisociabilă de logica reprezentării politice concentrează cele mai înalte niveluri de respingere fermă, fapt care semnalează o criză de legitimitate ce depășește nemulțumirea conjuncturală și se manifestă mai degrabă ca o respingere structurală a vehiculelor reprezentării.

Între aceste extreme se situează instituțiile cu vocație tehnică și juridică, responsabile de organizarea, administrarea și validarea proceselor electorale, ale căror niveluri de încredere oscilează în jurul pragului de 50%. Curtea Constituțională înregistrează cel mai ridicat nivel de neîncredere fermă din rândul instituțiilor de profil tehnic (25,5% "deloc"), ceea ce indică faptul că arbitrul ultim al legalității proceselor electorale este perceput de un sfert din populație drept un actor compromis, fapt care ridică o problemă serioasă privind acceptarea publică a deciziilor pronunțate în litigiile electorale. Comisia Electorală Centrală, instituția-cheie a administrării alegerilor, abia depășește pragul de 50% încredere, ceea ce semnalează o vulnerabilitate de fond a infrastructurii electorale în fața contestărilor publice. Datele indică, prin urmare, că deficitul de încredere nu se limitează la sfera politică, ci se extinde și asupra instituțiilor menite să asigure imparțialitatea procesului, sugerând că reconstrucția încrederii în procesele electorale necesită nu doar reforme în zona reprezentării, ci și o consolidare vizibilă a transparenței, capacității și a comunicării publice a instituțiilor tehnice de arbitraj electoral.

Figura 15. Distribuția răspunsurilor privind încrederea în instituțiile responsabile de procesele electorale

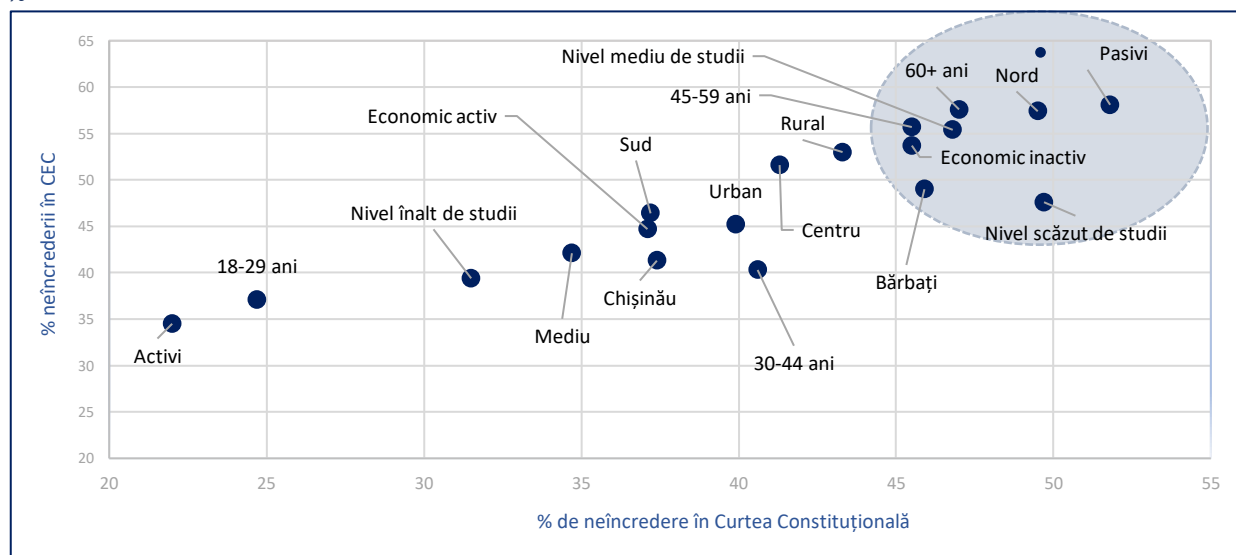
Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Persoanele vârstnice, locuitorii mediului rural și ai regiunilor Nord și Centru, respondenții cu studii reduse, economic inactivi și cei pasivi în raport cu procesele electorale concentrează cele mai înalte niveluri de neîncredere atât în Curtea Constituțională, cât și în Comisia Electorală Centrală.

Cartografierea grupurilor sociale pe cele două axe de neîncredere instituțională relevă o clusterizare distinctă în zona din dreapta-sus a graficului, unde nivelul de respingere a celor două instituții se cumulează, atingând valori maxime în rândul respondenților "pasivi" față de procesele electorale și în rândul cohortelor de peste 45 de ani. La polul opus, în zona inferioară a graficului, se plasează persoanele cu implicare activă în alegeri, tinerii din cohorta 18-29 ani, respondenții cu studii înalte și locuitorii municipiului Chișinău, ale căror niveluri de neîncredere se situează cu aproximativ 20 de puncte procentuale sub cele observate în clusterul vulnerabil. Configurația astfel obținută sugerează că neîncrederea în arbitrii imparțiali ai procesului electoral nu este distribuită aleatoriu în societate, ci urmează liniile de fractură ale marginalizării socio-economice, geografice și informaționale, or persoanele cu acces limitat la informație diversificată, cu contact redus cu discursurile despre stat de drept și cu participare scăzută în viața civică tind să dezvolte un raport sceptic față de instituțiile menite să garanteze integritatea procesului electoral.

O observație distinctă merită făcută pe dimensiunea de gen, întrucât aceasta marchează o disjunctie semnificativă față de profilul vulnerabilității la corupere electorală documentat anterior în raport. În timp ce pe criteriile de vârstă, mediu de reședință, studii și statut economic profilul neîncrederii instituționale se suprapune în mare măsură peste profilul persoanelor expuse tentativelor de corupere, pe axa de gen cele două dimensiuni se disociază, or bărbații se plasează în clusterul neîncrederii ridicate, în timp ce femeile, în pofida faptului că reprezintă majoritatea persoanelor sancționate contravențional pentru corupere electorală pasivă, manifestă un nivel comparativ mai scăzut de neîncredere instituțională. Această disjunctie sugerează că expunerea efectivă la practici de corupere și raportul subiectiv al alegătorilor cu instituțiile responsabile de proces sunt structurate de mecanisme distincte: vulnerabilitatea socio-economică a femeilor le transformă în ținte preferențiale ale rețelelor de cumpărare a votului, în timp ce neîncrederea mai ridicată a bărbaților poate reflecta un raport politic și ideologic distinct cu autoritatea publică, fără ca aceasta să se traducă, în cazul lor, într-o probabilitate similară de a fi vizați direct de oferte de corupere.

Figura 16. Cartografierea grupurilor sociale în funcție de neîncrederea în Curtea Constituțională și în Comisia Electorală Centrală, %

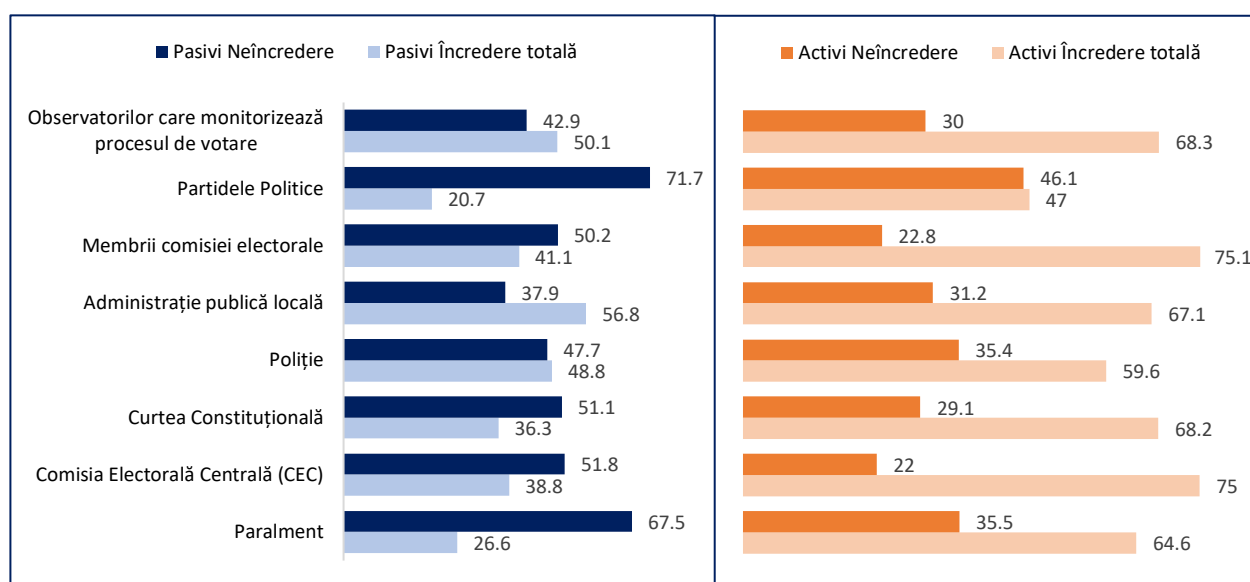

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Deși majoritatea cetățenilor activi în procesele electorale au încredere în Curtea Constituțională (68,2%) și în Comisia Electorală Centrală (75%), aproape 30% dintre aceștia rămân neîncrezători în aceste instituții. Decalajul dintre respondenții activi și cei pasivi este pronunțat în zona arbitrajului tehnic și juridic, unde încrederea aproape se dublează (de la 36,3% la 68,2% în cazul Curții Constituționale, respectiv de la 38,8% la 75% în cazul CEC) și se reproduce și în privința Parlamentului (de la 26,6% la 64,6%). Această diferențiere indică faptul că instituțiile centrale ale arbitrajului electoral sunt evaluate de cetățeni mai puțin prin contactul direct și mai mult prin filtrul informării și al expunerii la discursul public despre rolul lor instituțional, or persoanele cu un capital informațional redus și cu participare civică scăzută tind să

generalizeze neîncrederea către întregul ansamblu al statului, fără a distinge între actorii politici și cei tehnici sau între diferitele tipuri de responsabilitate instituțională. În schimb, decalajele dintre cele două categorii rămân reduse în cazul instituțiilor de proximitate, administrația publică locală și Poliția, evaluate preponderent prin contactul direct și experiența cotidiană, iar nu prin filtrul implicării electorale. Raportul cetățenilor cu aceste autorități se construiește prin interacțiuni concrete care nu depind de nivelul de informare politică, ceea ce le conferă o legitimitate relativ stabilă, independentă de gradul de implicare civică al respondenților. Singura instituție pentru care nici implicarea civică nu reușește să restabilească legitimitatea sunt partidele politice, unde încrederea și neîncrederea respondenților activi se mențin într-un echilibru aproape perfect (47% versus 46,1%). Spre deosebire de celelalte cazuri, în care implicarea ridicată reduce semnificativ neîncrederea, scepticismul respondenților activi față de partide nu pare să provină din lipsa de informare, ci, dimpotrivă, dintr-o evaluare critică informată, or cei mai apropiați de procesul politic văd cel mai bine fragilitatea sistemului partidelor și ale modului în care acesta se conectează cu cetățenii. Această asimetrie semnalează că deficitul de legitimitate al partidelor nu poate fi corectat prin politici de educație civică sau prin mobilizare electorală, ci necesită răspunsuri de natură instituțională, vizând modul de selecție și control al candidaților, transparența finanțării politice și mecanismele de responsabilitate post-electorală.

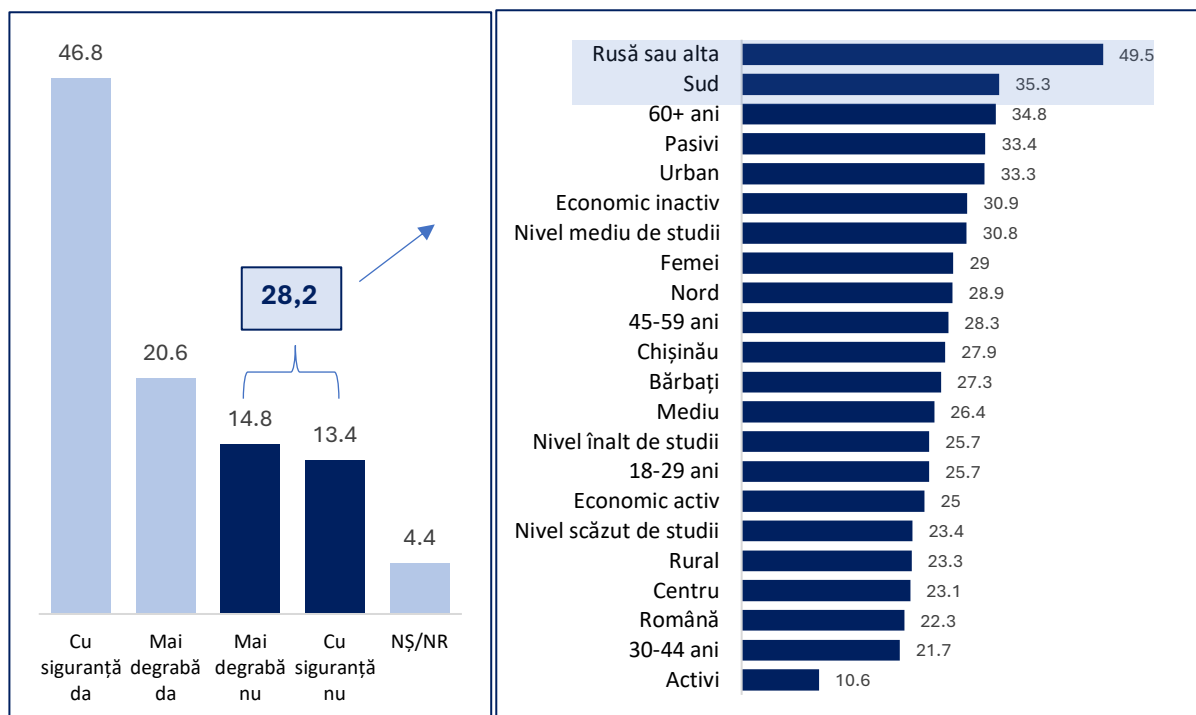
Figura 17. Distribuția răspunsurilor privind încrederea și neîncrederea în instituțiile responsabile de procesele electorale, în funcție de nivelul de implicare în alegeri (pasivi vs activi), %

Sursa: Calcule în baza sondajului național CPD și UNDP, 2026

Deși majoritatea populației ar raporta tentativele de corupere electorală la poliție sau la alte organe de drept, aproape 30% declară că nu ar face-o. Refuzul raportării se concentrează disproporționat în rândul vorbitorilor de rusă sau altă limbă (49,5%), al locuitorilor regiunii de Sud (35,3%), al persoanelor de peste 60 de ani (34,8%) și al respondenților pasivi în raport cu procesele electorale (33,4%). Concentrarea celor mai radicale procente în rândul vorbitorilor de rusă sau altă limbă și al locuitorilor din Sud marchează o fractură de natură identitar-politică, distinctă calitativ de vulnerabilitățile socio-economice care explică indisponibilitatea de raportare a celorlalte grupuri. Cele două categorii se suprapun în mare măsură pe teren, întrucât Sudul Republicii Moldova concentrează populații lingvistice și etnic minoritare (vorbitoare de rusă, găgăuză, bulgară), pentru care raportul cu instituțiile centrale ale statului este mediat de un sentiment difuz de neapartenență identitară și politică. În timp ce categoriile vulnerabile socio-economic, persoanele vârstnice, economic inactive sau cu studii reduse, manifestă o reticență față de raportare explicabilă prin capital informațional redus și prin dependența de rețele clientelare locale, refuzul vorbitorilor de rusă și al respondenților din Sud reflectă o problemă suplimentară, or instituțiile de aplicare a legii sunt percepute de aceste grupuri drept exponente ale unei identități statale din care nu se simt pe deplin reprezentate, percepție alimentată de expunerea predominantă la media în limba rusă, de prezența sistematică a rețelelor clientelar-electorale orientate către aceste comunități în scrutinele recente și de polarizarea politică accentuată din ultimii ani în jurul opțiunilor geopolitice ale țării.

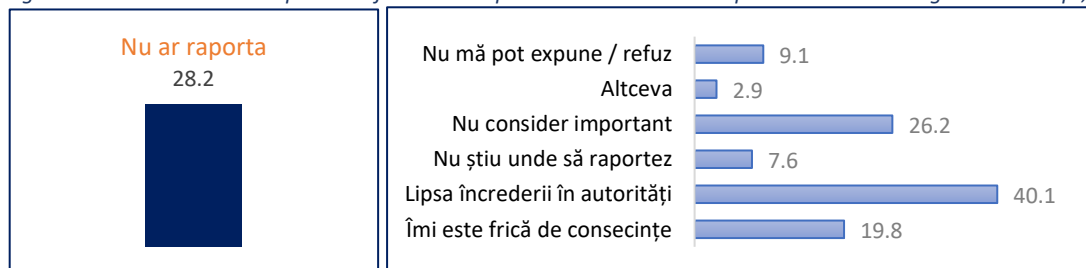
Figura 18. Disponibilitatea de a raporta tentative de corupere electorală la poliție sau la alte organe de drept, distribuția generală și ponderea celor care nu ar raporta pe criterii socio-demografice

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Lipsa încrederii în autorități este principalul motiv invocat de cetățenii care nu ar raporta tentative de corupere electorală (40,1%). Patru din zece respondenți consideră că autoritățile fie nu vor da curs sesizării, fie sunt ele însele parte a rețelilor care alimentează fenomenul, constatare care leagă neîncrederea instituțională documentată anterior de un comportament concret de retragere civică. Banalizarea fenomenului (26,2% nu consideră important să raporteze) reprezintă al doilea registru de motive și semnalează o eroziune normativă mai profundă, întrucât acești respondenți nu percep coruperea electorală drept o problemă suficient de gravă pentru a justifica intervenția autorităților, reflectând astfel normalizarea practicilor clientelare. Frica de consecințe (19,8%) și refuzul auto-expunerii (9,1%) însumează aproape o treime din motive și indică o vulnerabilitate individuală concretă în fața potențialelor represalii ale inițiatorilor, ale rețelilor locale de influență sau ale angajatorilor, evidențiind lipsa unor mecanisme efective de protecție a denunțătorilor. În schimb, barierele de informare (7,6%) rămân marginale, fapt care confirmă că problema centrală nu este una de comunicare, ci una de încredere, normă socială și protecție individuală. Configurația motivelor sugerează, totodată, existența unui cerc autoîntreținut, întrucât absența raportărilor reduce vizibilitatea publică a fenomenului și consolidează atât impresia că autoritățile nu intervin, cât și percepția că practicile de corupere electorală reprezintă o normă acceptată, perpetuând astfel atât neîncrederea, cât și normalizarea.

Figura 19. Motivele invocate pentru refuzul de a raporta tentative de corupere electorală la organele de drept, %

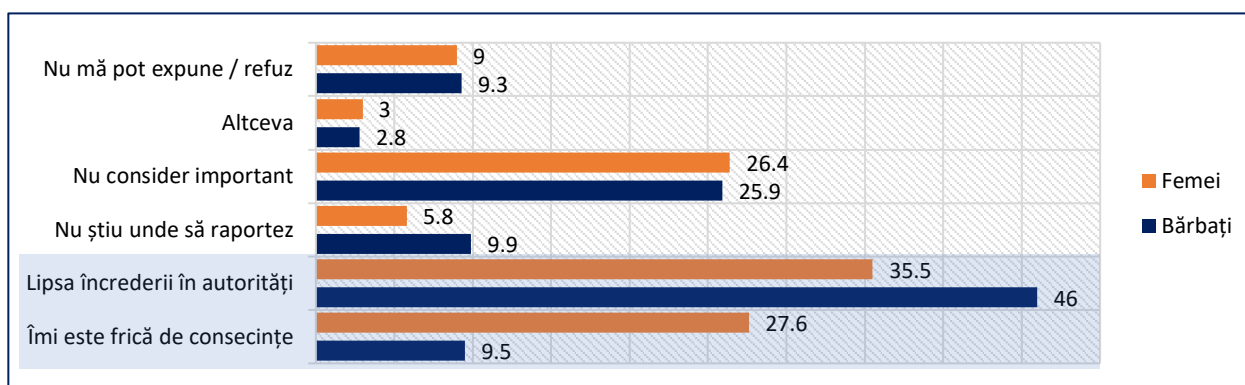

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Bărbații motivează refuzul de raportare predominant prin lipsa încrederii în autorități, în timp ce femeile invocă în mod disproporționat frica de consecințe. Pentru bărbați, scepticismul instituțional este menționat în proporție de 46%, comparativ cu 35,5% în cazul femeilor, în timp ce frica de consecințe este

invocată de 27,6% dintre femei, de aproape trei ori mai mult decât în rândul bărbaților (9,5%). Această asimetrie marchează o diferență calitativă în modul în care cele două categorii își construiesc refuzul raportării, or pentru bărbați refuzul este preponderent de natură politică-instituțională, un raport sceptic cu statul, în timp ce pentru femei motivele se distribuie aproape egal între neîncrederea în autorități și o vulnerabilitate concretă în fața represaliilor potențialilor inițiatori, ai angajatorilor sau ai rețelelor locale de presiune. Configurația confirmă profilul vulnerabilității de gen documentat anterior în raport, întrucât femeile, care reprezintă majoritatea persoanelor expuse practicilor de cumpărare a votului, se află totodată în relații de dependență economică, profesională și socială mai accentuate, fapt care le face mai expuse costurilor personale ale denunțării și, implicit, mai susceptibile să tacă. În mod simetric, ponderea mai redusă a femeilor care invocă necunoașterea canalelor de raportare (5,8% versus 9,9% la bărbați) sugerează că problema lor nu este una de informare, ci una de protecție efectivă, întrucât femeile știu unde ar putea raporta, dar evaluează costurile personale ale acestei acțiuni drept prohibitive.

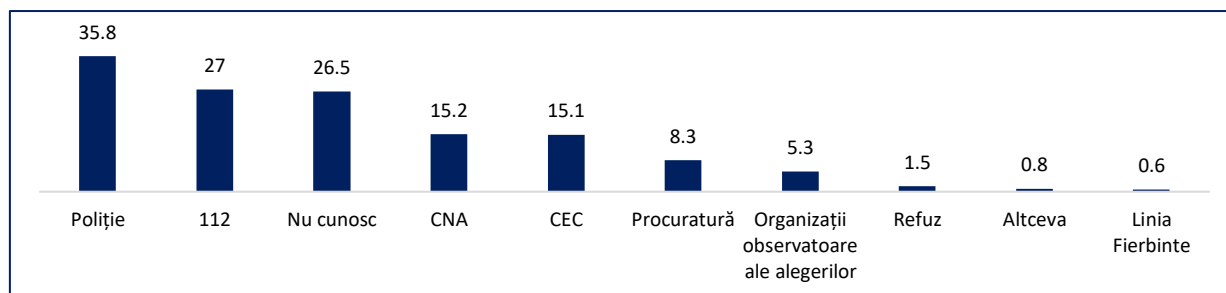
Figura 20. Motivele invocate pentru refuzul de a raporta tentativele de corupere electorală, pe gen, %

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Aproximativ o treime din populație identifică Poliția drept canal de raportare a cazurilor de corupție electorală, în timp ce 26,5% nu cunosc niciun canal. Distribuția canalelor identificate de populație reflectă o cunoaștere fragmentară a lanțului instituțional de răspuns la fenomen, întrucât deși Poliția este corect recunoscută drept actorul cu cel mai mare volum de constatări concrete pe terenul corupției electorale, autoritate care întocmește procesele-verbale contravenționale în baza art. 47¹ din Codul contravențional, aceasta este menționată de doar o treime din respondenți, iar instituțiile complementare ale lanțului instituțional, Centrul Național Anticorupție, Procuratura (8,3%) și linia anticorupție (0,6%), rămân la marginea cunoașterii publice. Cifra de 26,5% care nu cunosc niciun canal de raportare creează totodată o tensiune semnificativă cu disponibilitatea declarată de a raporta tentativele de corupere electorală analizată în figurile anterioare, or aproximativ un sfert dintre cetățenii dispuși, în principiu, să denunțe astfel de practici nu ar avea instrumentele concrete pentru a face acest lucru, observație care relativizează datele optimiste privind intenția de raportare și sugerează că rata efectivă de denunțare ar putea fi semnificativ mai redusă decât cea declarată în sondaj.

Figura 21. Cunoașterea canalelor de raportare a cazurilor de corupție electorală, %

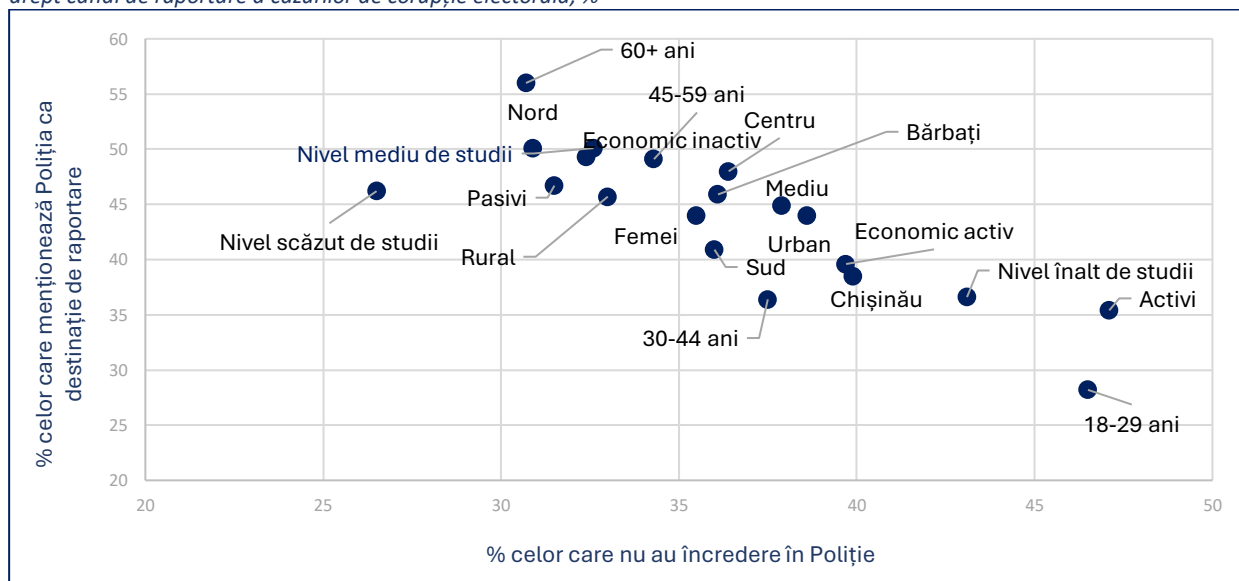

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Persoanele cele mai dispuse să acționeze civic, tinerii, respondenții cu studii înalte și cei activi în procesele electorale, manifestă simultan cel mai înalt nivel de neîncredere în Poliție și cea mai redusă probabilitate de a o identifica drept canal de raportare a corupției electorale. Datele relevă o relație de proporționalitate inversă între cele două dimensiuni, cu două clustere care se confruntă diametral.

Persoanele de peste 60 de ani, economic inactive, locuitorii mediului rural și ai regiunilor Nord și Centru, precum și respondenții pasivi în raport cu procesele electorale, declară simultan un nivel mai scăzut de neîncredere în Poliție și o probabilitate mai ridicată de a o menționa ca destinație, în timp ce tinerii din cohorta 18-29 ani, respondenții cu studii înalte, locuitorii municipiului Chișinău și cetățenii activi formează clusterul opus, marcat de scepticism instituțional ridicat și de respingerea Poliției ca opțiune practică. Asimetria configurează un paradox structural pentru capacitatea de raportare, întrucât grupurile care recunosc destinatarul firesc al sesizărilor, Poliția fiind prin art. 47¹ din Codul contravențional autoritatea principală de constatare a corupției electorale pasive, au cea mai redusă propensiune de a iniția demersuri concrete de denunțare, iar grupurile cele mai dispuse să acționeze civic sunt și cele mai sceptice față de credibilitatea sa instituțională. Constatăm, prin urmare, că reconstrucția credibilității Poliției în relația cu segmentele active și informate ale societății devine o condiție esențială pentru transformarea disponibilității declarate de raportare în comportament efectiv de denunțare.

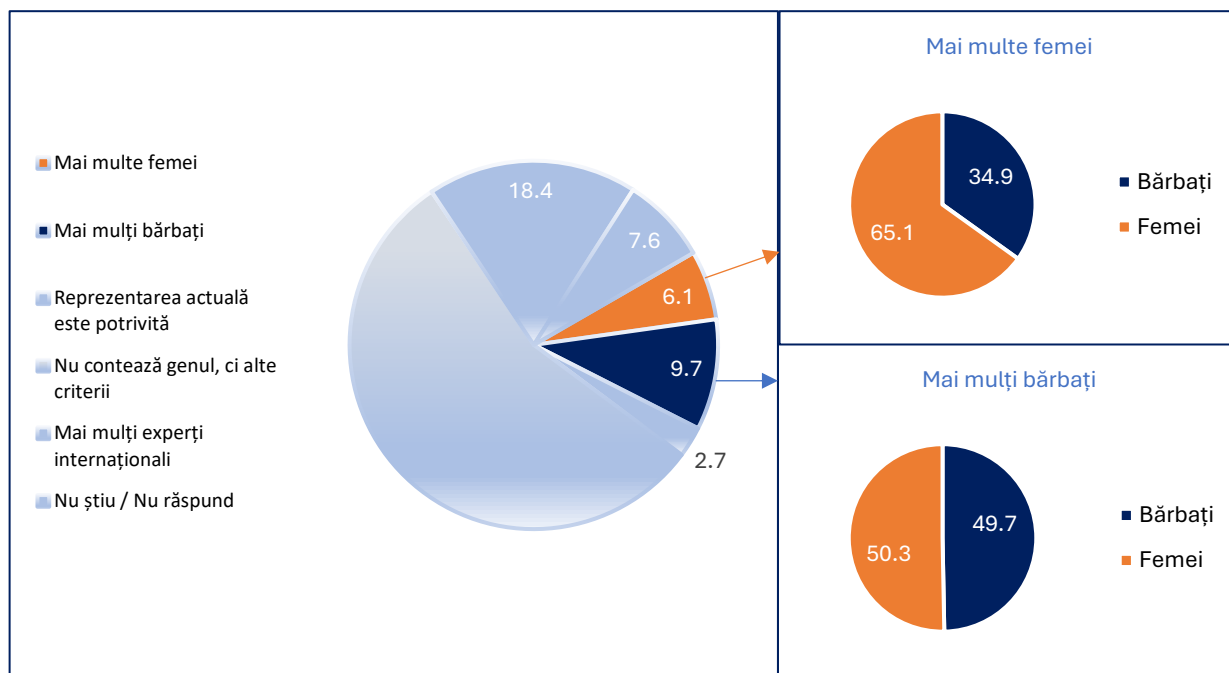
Figura 22. Cartografierea grupurilor sociale în funcție de neîncrederea în Poliție și de frecvența cu care aceasta este menționată drept canal de raportare a cazurilor de corupție electorală, %

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

Doar 6,1% din populație consideră că structurile de guvernare ar trebui să includă mai multe femei pentru a combate corupția, în timp ce 55,4% apreciază reprezentarea actuală drept potrivită. La acestea se adaugă 18,4% dintre respondenți care declară că genul nu reprezintă un criteriu relevant pentru integritatea publică, însumând astfel aproape trei sferturi din populație care resping, explicit sau implicit, ideea că rebalansarea reprezentării de gen ar putea contribui la combaterea corupției. Configurația indică o invizibilitate aproape totală a dimensiunii de gen în percepția cetățenească asupra acestui fenomen, fapt care contrastează semnificativ cu literatura comparativă privind relația dintre reprezentarea femeilor și calitatea guvernării, ce documentează o asociere statistic robustă între participarea politică a femeilor și niveluri reduse de corupție publică, și sugerează că narativele privind genul și integritatea instituțională nu au pătruns încă în spațiul public moldovenesc într-o măsură care să modifice atitudinile populației. Defalcarea pe gen a celor două răspunsuri minoritare relevă o asimetrie semnificativă, or femeile sunt principalele susținătoare ale unei reprezentări sporite a propriei categorii (65,1% dintre cei care optează pentru "mai multe femei" sunt femei), în timp ce dorința de creștere a reprezentării bărbaților este distribuită aproape egal între cele două sexe (49,7% bărbați și 50,3% femei). Distribuția indică faptul că revendicarea reprezentării de gen rămâne, în mare măsură, o agendă a femeilor înseși, în timp ce statu-quo-ul masculin se bucură de un sprijin aproape simetric, configurație care semnalează o problemă structurală pentru advocacy-ul privind paritatea de gen, întrucât absența unui sprijin masculin pentru creșterea reprezentării femeilor limitează potențialul de coaliție și menține revendicarea într-o logică de "interes de grup", nu de "interes public" pentru combaterea corupției.

Figura 23. Opiniile populației privind grupul care ar trebui să fie mai bine reprezentat în structurile de guvernare a țării pentru a combate corupția, distribuția generală și defalcarea pe gen, %

Sursa: Sondaj național CPD și UNDP, 2026

METODOLOGIE

Datele utilizate în elaborarea acestui raport au fost colectate în baza unei cercetări cantitative, desfășurate în rândul populației adulte (18+ ani) a Republicii Moldova prin metoda anchetei pe bază de chestionar standardizat. Studiul a fost efectuat de către compania sociologică Centrul de Investigații Sociologice și Marketing „CBS-Research” la comanda Centrului Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD). Scopul studiului constă în evaluarea multidimensională a fenomenului corupției electorale în Republica Moldova, prin prisma experiențelor directe și a percepțiilor cetățenilor. Analiza s-a bazat pe trei elemente fundamentale: datele sondajului național, indicatori sintetici calculați în baza chestionarului/ datelor sondajului și analiza de tip cluster, prezentate în cele ce urmează.

Eșantion: Sondajul a fost realizat pe un eșantion de 1101 persoane, cu vârsta de 18+ ani, reprezentativ la nivel național (cu excepția regiunii din stânga Nistrului).

Metoda de intervievare: Interviu față în față, pe suport de tabletă, CAPI.

Strategia de eșantionare: Cercetarea se bazează pe un eșantion stratificat, probabilistic, multistadial.

Stadii de randomizare:

Stadiu	Procedura de selecție
1. Localitate	Localitățile din eșantion au fost selectate aleatoriu din cele 13 regiuni ale Republicii Moldova
2. Gospodărie	Selecția aleatorie a străzilor, selecția aleatorie a gospodăriilor folosind o metodă de etape statistice
3. Respondent	Selectare aleatorie folosind metoda: ultima zi de naștere

Baza de stratificare: distribuția populației de 18 ani și peste a Republicii Moldova pe medii de reședință și în profil teritorial.

Criterii de stratificare: 13 regiuni geografice (incluzând municipiile Chișinău și Bălți, UTA Găgăuzia), mediul rezidențial, mărimea localităților (2 tipuri localități urbane și 3 tipuri localități rurale). Selectarea adreselor a fost efectuată folosind metoda rutei aleatorii și a pasului statistic (cu un interval de trei). În total, în studiu au fost incluse 90 de localități, inclusiv municipiile Chișinău și Bălți.

Reprezentativitate: eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă (18+ ani) din Republica Moldova (cu excepția regiunii din stânga Nistrului), cu o eroare maximă de eșantionare de +3,0%, la un interval de încredere de 95%.

Perioada de culegere a datelor: 14 – 26 aprilie 2025. Interviuurile au fost realizate la domiciliul respondenților. Chestionarul a fost redactat în limbile română și rusă, oferindu-se respondenților posibilitatea de a alege varianta.

Ponderarea bazei de date: În urma analizei structurii eșantionului obținut în teren, s-a constatat neconcordanța dintre distribuția populației cunoscută din datele statistice disponibile și cele colectate, în limitele abaterii statistice admisibile. În special, această abatere s-a evidențiat în funcție de genul și vârsta respondenților. Pentru corectare, s-a recurs la ponderarea rezultatelor, astfel încât structura eșantionului luat în calcul să reprezinte media dintre distribuțiile înregistrate în statistica oficială și cea obținută în teren. Astfel, **rezultatele prezentate sunt ponderate.**

INDICATORI SINTETICI CONSTRUIȚI PE BAZA CHESTIONARULUI

Pentru analiza fenomenului corupției electorale au fost construiți cinci indicatori sintetici, derivați din întrebările-cheie ale chestionarului. Aceștia permit cuantificarea atât a expunerii efective la practici de corupere electorală, cât și a dimensiunilor atitudinale și cognitive asociate fenomenului.

Indicator	Ce măsoară
Prevalența expunerii personale	Ponderea respondenților care s-au confruntat direct cu cel puțin o practică de corupere electorală la ultimele alegeri
Prevalența expunerii apropiaților	Ponderea respondenților care cunosc cel puțin o persoană apropiată confruntată cu o practică de corupere electorală
Prevalența generală	Ponderea respondenților care au identificat cel puțin un caz de corupere, direct sau în rețeaua apropiată
Indicele de determinare împotriva corupției electorale	Gradul de respingere a corupției electorale și de susținere a sancționării acesteia
Indicele de alfabetizare asupra fraudei electorale	Capacitatea respondenților de a recunoaște diferite practici drept acte de corupție electorală

➤ Prevalența expunerii personale la corupția electorală

Construit pe baza întrebării Q4 din chestionar, indicatorul măsoară ponderea respondenților care au răspuns afirmativ la cel puțin una dintre cele șase situații concrete de corupere electorală enumerate: oferirea de bani, bunuri sau favoruri personale în schimbul votului; amenințarea cu un dosar penal sau cu pierderea locului de muncă; transportul organizat la secția de votare.

Q4. Vă rugăm să ne spuneți dacă la ultimele alegeri la care ați participat v-ați confruntat cu următoarele situații	Da	Nu	Greu de spus
... Vi s-a propus bani, pentru a oferi votul în favoarea unui partid sau candidat anume	1	2	3
... Vi s-a oferit bunuri precum produse alimentare, în schimbul votului	1	2	3
... Vi s-a promis favoruri personale (de exemplu, locuri de muncă, asistență medicală) în schimbul votului	1	2	3
... Ați fost amenințat cu un dosar penal și va obligat să votați	1	2	3
... Vi s-a oferit ajutor să vă deplasați până la secția de votare cu un transport organizat	1	2	3
... Ați fost amenințat că vă veți pierde locul de muncă și obligat să votați pentru cineva concret	1	2	3

➤ Prevalența expunerii apropiaților la corupția electorală

Construit pe baza întrebării Q7, indicatorul reflectă ponderea respondenților care cunosc cel puțin o persoană din rândul rudelor, prietenilor sau cunoscuților care s-a confruntat cu cel puțin una dintre aceleași șase situații.

Q7. Vă rugăm să ne spuneți dacă cunoașteți pe cineva din rude, prieteni, cunoscuți, care la ultimele alegeri, s-au confruntat cu următoarele situații	Da	Nu	Greu de spus
--	----	----	--------------

... Li s-a propus bani, pentru a oferi votul în favoarea unui partid sau candidat anume	1	2	3
... Li s-a oferit bunuri precum produse alimentare, în schimbul votului	1	2	3
... Li s-a promis favoruri personale (de exemplu, locuri de muncă, asistență medicală) în schimbul votului	1	2	3
... Au fost amenințați cu un dosar penal și obligați să voteze	1	2	3
... Li s-a oferit ajutor să se deplaseze până la secția de votare cu un transport organizat	1	2	3
... Au fost amenințat că își vor pierde locul de muncă și obligați să voteze pentru un partid sau candidat anume	1	2	3

➤ Prevalența generală a corupției electorale

Indicatorul combină rezultatele întrebărilor **Q4 și Q7** (prezentate mai sus) și reflectă ponderea respondenților care au răspuns afirmativ la cel puțin una dintre cele 12 afirmații cumulate, surprinzând astfel expunerea totală la fenomen, directă sau prin rețeaua apropiată.

➤ Indicele de determinare împotriva corupției electorale

Construit pe baza întrebării Q8, care evaluează acordul sau dezacordul respondenților cu cinci afirmații despre impactul cumpărării voturilor asupra rezultatului alegerilor, excluderea candidaților care recurg la astfel de practici și sancționarea (financiară sau privativă de libertate) a persoanelor implicate.

Indicatorul a fost construit după următorii pași:

1. prin recodificarea variantelor de răspuns pentru fiecare din cele 5 afirmații cercetate, în următoarea ordine: *Total de acord = 1; De acord = 0,66; Dezacord = 0,33; Total dezacord = 0; NȘ/NR = 0.*

2. Calcularea mediei pentru cele 5 afirmații; Pentru

Indicatorul reprezintă Nivelul de acceptare sau împotrivire al respondenților față de corupția electorală

Q8. În ce măsură sunteți de acord sau nu cu următoarele afirmații:	Total de acord	De acord	Dezacord	Total dezacord	NȘ/NR
1. Cumpărarea de voturi ar putea schimba rezultatul viitoarelor alegeri	1	2	3	4	5
2. Partidele sau candidatii care oferă bani persoanelor pentru ai vota, trebuie excluși din cursa electorală	1	2	3	4	5
3. Voturile oamenilor nu contează oricum, așa că pot încerca să obțină beneficii	1	2	3	4	5
4. Persoanele care acceptă bani pentru ași vinde votul trebuie pedepsiți prin amenzi mari	1	2	3	4	5
5. Persoanele care acceptă bani pentru ași vinde votul trebuie să facă închisoare	1	2	3	4	5

➤ Indicele de alfabetizare asupra fraudei electorale

Construit pe baza întrebării privind recunoașterea a zece practici drept acte de corupție electorală: oferirea de bani, cadouri sau favoruri personale în schimbul votului; asigurarea transportului la secția de votare; înregistrarea fictivă a alegătorilor; votul multiplu; amenințările și presiunile asupra alegătorilor; utilizarea resurselor publice în campania electorală; modificarea buletinelor sau a proceselor-verbale; manipularea informațiilor și dezinformarea.

Indicatorul a fost construit după următorii pași:

1. prin recodificarea variantelor de răspuns pentru fiecare din cele 10 afirmații cercetate, în următoarea ordine: *Da – este corupție = 1; Nu, nu este corupție = 0; NȘ/NR = 0.*

2. Calcularea mediei pentru cele 10 afirmații pentru cazurile la care s-a răspuns Da – este corupție;

Indicatorul reprezintă Nivelul de cunoaștere sau alfabetizare al respondenților cu privire la faptele care constituie o fraudă electorală/ corupție electorală

Q2. Vă rugăm să apreciați dacă următoarele situații reprezintă sau nu acte de corupție electorală.	Da – este corupție	Nu, nu este corupție	Greu de spus
1. Oferirea de bani de către un candidat sau un partid politic alegătorilor în schimbul votului	1	2	3
2. Oferirea de cadouri, bunuri precum alimente, alcool ș.a. în schimbul voturilor	1	2	3
3. Promiterea de favoruri personale sau servicii (de exemplu, loc de muncă, asistență socială, asistență medicală) dacă candidatul este ales	1	2	3
4. Asigurarea transportării la secția de votare	1	2	3
5. Înregistrarea fictivă a alegătorilor într-o altă circumscripție pentru a crește numărul de voturi	1	2	3
6. Votarea multiplă de către o singură persoană la secții diferite de vot	1	2	3
7. Amenințări sau presiuni asupra alegătorilor pentru a-i determina să nu voteze sau să voteze într-un anumit fel	1	2	3
8. Folosirea banilor publici, a funcției sau a instituțiilor statului în campania electorală	1	2	3
9. Modificarea buletinelor de vot sau a rezultatelor înscrise în procesele-verbale	1	2	3
10. Manipularea informațiilor / dezinformare	1	2	3

ABORDAREA ANALITICĂ PRIVIND CLUSTERELE DE ALEGĂTORI

Pentru a înțelege nivelul de interes al cetățenilor față de procesul electoral, în cadrul prezentei analize, populația cercetată a fost clasificată în trei grupuri, având la bază 6 itemi specifici. Intensitatea interesului a fost estimată de la 1 (interes/implicare mică) la 5 (interes/implicare mare).

Cât de interesat sunteți de următoarele aspecte legate de această campanie electorală?

Itemi	Valoare numerică				
	Deloc Interesat	Nu prea interesat	Nici - Nici	Oarecum interesat	Foarte interesat
Urmăresc frecvent știrile legate de alegeri	1	2	3	4	5
Urmăresc frecvent dezbaterile electorale	1	2	3	4	5
Analizez profilul candidaților electorali	1	2	3	4	5
Particip la întâlnirile ale concurenților electorali cu alegătorii	1	2	3	4	5
Informez colegii/membrii de familie, prietenii despre concurenții electorali	1	2	3	4	5
Particip în activitățile electorale organizate de concurenții electorali	1	2	3	4	5

Prin aplicarea mediei aritmetice, am putut clasifica cetățenii în trei grupuri în funcție de nivelul de interes în procesul electoral: **(i) interes scăzut** – persoanele care nu manifestă nici un interes față de procesul electoral sau îl manifestă într-o formă redusă, valoarea răspunsurilor lor fiind până la 2,5 puncte; **(ii) interes mediu** – persoanele care manifestă un nivel mediu de interes față de procesul electoral, valoarea

răspunsurilor lor fiind apreciată între 2,6 și 3,5 puncte și **(iii) interes sporit** – persoanele care manifestă un interes sporit față de procesul electoral, valoarea răspunsurilor lor fiind apreciată între 3,6 și 5 puncte.

Figura 24. Clusterelor respondenților în funcție de nivelul de implicare și interes în procesul electoral
Sursa: Calculele autorilor, 2025

Structura populației cercetate:

		Interes față de alegeri:			Interes față de alegeri:			Interes față de alegeri:		
		Pasivi	Mediu	Activi	Pasivi	Mediu	Activi	Pasivi	Mediu	Activi
		Row N %	Row N %	Row N %	Column N %	Column N %	Column N %	Unweigh ted Count	Unweigh ted Count	Unweigh ted Count
Total		48,1%	42,1%	9,8%	100,0%	100,0%	100,0%	526	470	105
Genul respondentului:	Masculin	47,8%	41,4%	10,8%	44,4%	44,0%	48,9%	251	222	54
	Feminin	48,3%	42,6%	9,1%	55,6%	56,0%	51,1%	275	248	51
Vârsta respondentului:	18-29 ani	54,5%	40,5%	5,0%	16,2%	13,8%	7,3%	104	82	10
	30-44 ani	54,1%	38,4%	7,5%	31,0%	25,2%	21,1%	164	120	24
	45-59 ani	45,4%	43,3%	11,2%	24,5%	26,7%	29,6%	124	120	30
	60+ ani	42,3%	44,9%	12,8%	28,3%	34,4%	42,1%	134	148	41
Studiile respondentului:	Nivel scăzut	73,2%	22,3%	4,5%	16,6%	5,8%	5,0%	83	26	5
	Nivel mediu	54,8%	38,1%	7,1%	59,9%	47,5%	37,9%	310	220	39
	Nivel înalt	30,7%	53,9%	15,4%	23,4%	46,8%	57,0%	130	223	61
Experiența de corupție electorală:	Da	47,1%	44,1%	8,8%	7,8%	8,3%	7,1%	40	38	7
	Nu	48,2%	41,9%	9,9%	92,2%	91,7%	92,9%	486	432	98
Ocupația respondentului:	Economic activ	45,8%	43,5%	10,7%	43,9%	47,7%	50,3%	242	232	54
	Economic inactiv	50,1%	40,8%	9,1%	56,1%	52,3%	49,7%	284	238	51
Limba de comunicare:	Română	44,4%	44,2%	11,4%	72,4%	82,2%	91,1%	380	387	95
	Rusă sau alta	61,4%	34,6%	4,1%	27,6%	17,8%	8,9%	146	83	10
Situația financiară:	Foarte înaltă	35,4%	47,4%	17,2%	7,7%	11,6%	18,1%	46	59	20
	Destul de înaltă	39,7%	48,7%	11,6%	27,6%	38,0%	38,9%	149	180	39
	Destul de scăzută	50,9%	40,5%	8,6%	40,6%	36,3%	33,2%	205	168	35
	Foarte scăzută	62,3%	32,5%	5,2%	24,1%	14,1%	9,8%	115	61	10
Mediu reședință:	Urban	47,0%	44,4%	8,5%	47,8%	51,6%	42,2%	265	257	48
	Rural	49,1%	39,8%	11,1%	52,2%	48,4%	57,8%	261	213	57
Regiunea:	Chișinău	40,5%	50,5%	9,0%	20,0%	28,5%	21,8%	125	154	27
	Nord	51,9%	37,9%	10,1%	27,7%	23,2%	26,4%	148	108	28
	Centru	46,7%	41,4%	11,9%	29,6%	30,0%	36,8%	151	139	37
	Sud	54,3%	38,4%	7,3%	22,7%	18,3%	14,9%	102	69	13